

Nopedagog direktor maktabni boshqara oladimi?

Tasavvur qiling, veterinar, shifokor, injener, arxitektor maktab direktori etib tayinlansa, nima bo'ladi? Ta'lim-tarbiya izdan chiqmaydimi?

5-bet

"Professor Davronov izdoshlari"

Har yili bir marta Pir-nazar Davronov o'z mablag'i hisobidan iqtidorli o'quvchilarni rag'batlantiradi.

7-bet

Imlo lug'atining o'zida xato bo'lsa...

Naq shu kitobning 21-sahifasidagi ajratib yozish qoidalarini 82-betdayoq buzilgan, ya'ni "birdan bir" so'zi chiziqcha bilan yozilgan.

9-bet

Kuch – bilim va tafakkurda

Marifat

1931-yildan chiqib boshlagan • e-mail: info@marifat.uz • 2019-yil 11-may, shanba № 36 (9205)

Xalq ziyolilari gazetasi

Bolalar uchun
lug'atlar "guldasta"si

8-bet

Maktabgacha ta'lim

Qiziltepa tumanidagi bog'chalar bir yo'la 3 taga ko'paydi

Navoiy viloyati Qiziltepa tumanida 3 ta maktabgacha ta'lim muassasasi foydalanishga topshirildi.

Tumanning Azizobod mahallasida ish boshlagan "Binafsha" nomli 28-davlat maktabgacha ta'lim muassasasi 100 o'ringa mo'ljallangan bo'lib, "Tayanch Qurilish servis" MChJ tomonidan barpo etildi.

"O'rtaqo'rg'on" mahalla fuqarolar

yig'inidagi "Ko'zmunchoq" nomli 27-davlat maktabgacha ta'lim muassasasiga 60 nafar bola qamrab olindi.

G'amxo'r mahallasida foydalanishga topshirilgan "Mehribon" nomli 26-maktabgacha ta'lim muassasasi "Obod

qishloq" dasturi asosida "Bahor qurilish savdo" MChJ tomonidan bunyod etildi. Mazkur muassasa 60 nafar kichikintoyini o'z bag'riga oldi.

S.ASLONOV
(O'za) olgan suratlar.

Termizda yoshlar bilan ochiq muloqot o'tkazildi

Surxondaryo viloyat Yoshlar markazida O'zbekiston Yoshlar ittifoqi raisi Qahramon Quronboyev voha yoshlari bilan ochiq muloqot o'tkazdi.

Tadbirida viloyat hokimi o'rinbosari Ro'zimurod Choriyev, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Mahmud Nomozov, boks bo'yicha Osiyo chempioni Bahodir Jalolov, Yoshlar ittifoqi Surxondaryo viloyat kengashi raisi Sherzod Olimov ishtirok etdi. Unda yoshlarning muammo, taklif va istaklari o'rganildi.

Ochiq muloqot davomida "Yoshlar – kelajagimiz" Davlat dasturi asosida viloyatda kredit asosida sport majmuasi qurish taklifi qo'llab-quvvatlandi. Shuningdek, Q.Quronboyev taklifi bilan viloyatda san'atga oshno yoshlar uchun yana bir qulaylik yaratish maqsadida "Surxon yoshlar" teatr-studiyasi tashkil etiladigan bo'ldi.

O'za surati.

Bizni internetda ham kuzating!

www.marifat.uz

/marifat.uz

@marifatziyo

KAYRLI TASHABBUSLAR YURTIMIZGA YOG'ILAYOTGAN EZGULIK NURINI ZIYODA ETADI

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 10-may kuni Toshkent shahrida amalga oshirilayotgan bunyodkorlik ishlari va yirik loyihalar bilan tanishdi.

Davlatimiz rahbari dastlab Shayxontohur tumanidagi Suzuk ota majmuasiga tashrif buyurdi.

Muqaddas islom dinining ezgu amallarini e'zozlash, ulug' allomalarimiz merosini tiklash, qadamjolarini obod etish borasidagi xayrli ishlar muborak Ramazon oyida ezgulik nurlarini yanada ko'paytiradi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida har yili Ramazon oyida islom dinining asl mohiyatini targ'ib etish, ilm-fanni rivojlantirish, e'tiqod erkinligini ta'minlash, mo'min-musulmonlar uchun keng sharoit yaratish bo'yicha yangi-yangi tashabbuslar ro'yobga chiqarilmoqda. Xususan, o'tgan yili Ramazon hayitida Toshkent shahrida O'zbekiston islom sivilizatsiyasi markazi qurilishiga tamal toshi qo'yildi.

Ayni muqaddas Ramazon kunlari Suzuk ota majmuasi to'la foydalanishga topshirilgan poytaxt aholisiga o'z-gacha tuhfa bo'ldi.

Suzuk ota ziyoratgohini yaqin-yaqingacha ko'pchilik bilmas, mahalla ichida qolib ketgan maqbara va eski masjid qarovsizlikdan zax tortib, nurab yotgan edi.

Davlatimiz rahbari 2017-yil 26-may kuni Suzuk ota majmuasida bo'lib, maqbara va masjidni rekonstruksiya qilish, atrofini obodonlashtirish bo'yicha topshiriqlar bergan edi. 2018-yil 9-fevralda qurilishning borishi bilan tanishib, majmuva yonida hunarmandlar markazi va kutubxona barpo etish bo'yicha ko'rsatma berdi. Shundan so'ng amalga oshirilgan bunyodkorlik va obodonlashtirish ishlari tarixiy obidalariga yangi hayot baxsh etdi.

Maqbara va eski namozxonadan tubdan ta'mirlanib, masjid, ikkita minora barpo etildi. Majmuaga kiraverishda muzey, kutubxona, mahalla idorasi va boshqa obyektlar qad rostlandi. Favvoralar o'rnatilib, qariyb 8 gektarlik maydon obodonlashtirildi. Maqbaraning ikki tomonida hunarmandlar uchun har biri 4,5 sotixli o'ttizta kottej barpo etildi.

Hudduda ziyoratchilarning hordiq chiqarishi uchun ayvonlar qurildi. Ularning yog'och ustunlari, ravoqlari nafis o'ymakorlik namunalari bilan bezatildi. Maqbara va binolar sirti, eshik-romlar, toqlarga turfa ranglarda naqshlar bilan milliy mentalitetimizga mos zeb berildi.

Xo'ja Ahmad Yassaviyning nabirasi bo'lgan Suzuk ota yassaviya tariqatining peshvosi, o'ymakor usta bo'lgan. Yuzlab shogirdlar tarbiyalab, hunar o'rgatgan. 1363-1364-yillarda buyuk bobokalonimiz Amir Temur Suzuk ota qabri ustida maqbara va masjid bunyod ettirgan.

Davlatimiz rahbari tashabbusi bilan bu yerda amalga oshirilgan bunyodkorlik ishlari natijasida bebaho yodgorlik o'zining tarixiy qiyofasini saqlagan holda yangi mahobatli tabarruk ziyoratgohga aylandi. Bugun bu yerga kelganlar majmuaning betakror salobatidan ulkan ma'naviy-ruhiy quvvat oladi.

Prezidentimiz ushbu bunyodkorlik

ishlari bilan tanishdi. Maqbara ziyorat etilib, Qur'on tilovat qilindi.

Shu yerda diniy ulamolar va nuroniylar bilan suhbat bo'lib o'tdi. Shavkat Mirziyoyev ularni Ramazon oyi bilan yana bir bor tabriklab, yangilangan majmuaning shunday ulug' ayyom kunlarida ochilishi xayrli ekanini ta'kidledi.

Shayxontohur qadimdan Toshkentning hunarmandlik rivojlangan maskanlaridan bo'lib kelgani, ajdodlarimizning ezgu an'analarini bardavom saqlash yurtimizda qadimiy hunarmandlik turlari bilan birga, sayyohlikni rivojlantirishga xizmat qilishi qayd etildi.

Boshqalar yo'q tarixini bor qilishga harakat qiladi. Biz buyuk tariximizni, allomalarimiz merosini xalqimizga, yoshlarimizga to'liq yetkazib berolmadik. O'zligimizni anglash nuqtayi nazaridan shunday joylarga e'tibor bersak, bunga hamma e'tibor qaratadi, dedi davlatimiz rahbari.

Bu yerdagi hunarmandlar uylari shu mahallada yashovchi usta-hunarmandlarga berildi. Ular duradgorlik, miskarlik, musiqa asboblari yasash, yog'och o'ymakorligi, naqqoshlik, beshikchilik, quruvchilik, kosiblik kabi ota-bobolaridan meros hunarlar bilan shug'ullanib kelmoqda.

Prezidentimiz hunarmandlar uylarini, yog'och qirmachilik va xattotlik ustaxonalarini kirib ko'rdi. Ikki qavatli bu xonadonlarning birinchi qavatini ustaxona va do'kon uchun ajratilgan. Bu yer o'ziga xos hunarmandlik markazi bo'lib, majmuva bilan birga noyob turizm maskaniga aylanadi.

Hunarmandlik — halol kasb. Bugungi kunda eng katta vazifamiz — ish joylari yaratish. Hunarmandlarga sharoit yaratdik, ham o'zini boqadi, ham boshqalarni ish bilan ta'minlaydi. Shogirdlar tarbiyalasa, qancha yoshlar hunarli bo'ladi, o'z tadbirkorlik ishini ochib, daromad topadi, dedi Shavkat Mirziyoyev.

Toshkent shahrining tarixiy qiyofasini saqlab qolish, bunda Shayxontohur tumanining hunarmandlik va tadbirkorlikni rivojlantirishdagi qadimiy roliga urg'u berish yuzasidan tavsiyalar berildi.

Davlatimiz rahbari Chilonzor tumani Bog'iston ko'chasidagi barpo etilayotgan ko'p qavatli uylarni borib ko'rdi.

Bugun xalqimiz turmush sharoitini yanada yaxshilash yo'lidagi islohotlar har bir tuman, har bir mahallaga kirib boryapti. Toshkent shahrida ham ko'p qavatli uylar, zamonaviy maktab, bolalar bog'chalari, savdo va maishiy xizmat ko'rsatish shoxobchalari, avtomobil turarjoylari barpo etilmoqda.

Bog'iston ko'chasidagi uylarning qurilishi boshlanganiga ko'p bo'lgani yo'q. Prezidentimiz 2018-yil 21-dekabr kuni bu yerga kelib, qurilish maketlari bilan tanishgan, zarur ko'rsatmalar bergan edi. Oradan besh oy o'tib, bu yerda zamonaviy turar joy mavzesi bunyod etildi.

Umumiy maydoni 5,6 gektar bo'lgan hududda jami 24 ta 9 qavatli uy barpo etish rejalashtirilgan. Ayni paytda 17 ta

uy qurilishi yakunlanib, ichki va tashqi pardozlash ishlari olib borilmoqda.

Davlatimiz rahbariga uylarning qurilish texnologiyasi, sifati haqida ma'lumot berildi.

Uylar 100 foiz yurtimizda ishlab chiqarilgan qurilish materiallaridan foydalanib, innovatsion usullar asosida barpo etilmoqda. Devorlar qo'shimcha materiallar bilan qoplangani issiqlikni saqlash va 70 foizgacha energiyani tejash imkonini beradi. Isitish va sovitish tizimi har bir xonadonda mustaqil boshqariladi. Eng muhimi, uylar yashash uchun tayyor holda topshiriladi.

Prezidentimiz qurib bitkazilgan xonadonlardan birini kirib ko'rdi.

Keng, baland, shinam, qulay uylar shaharozlikning yangi namunasi bo'ladi va odamlarga yangicha tarzda turmush kechirish imkonini tuhfa etadi.

Bunday uylarning sifati, energiyani tejashi, zilzilabardoshligi xalqimizga juda ma'qul bo'lmoqda. Shu tajriba asosida mamlakatimizning boshqa hududlarida ham turarjoylarni ko'paytirish zarur, dedi Shavkat Mirziyoyev.

Ayni paytda uylar sotuvi boshlangan. Mijozlardan "call markazi" orqali 24 soat davomida ariza qabul qilish va maxsus dastur asosida xizmat ko'rsatish yo'lga qo'yilgan.

Turarjoy majmuasida "aqlli shahar" konsepsiyasi asosida aholiga kommunal xizmat ko'rsatishning yangi tajribasi qo'llaniladi. Ya'ni, uylarda elektr, santexnika yoki boshqa masalada biror muammo paydo bo'lsa, bu haqda markaziy boshqaruv pultiga xabar boradi va tezkor guruh zudlik bilan yetib keladi.

Loyihaga ko'ra, hududga tutash bir kilometrga yaqin yo'l va Bo'zsu kanali atrofida velosiped yo'lga, bolalar maydonchalari, dam olish joylari, favvoralar, muzqaymoqxonalar tashkil etiladi.

Prezidentimiz shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf nomidagi majmuada amalga oshirilgan bunyodkorlik ishlari bilan tanishdi.

Davlatimiz rahbari o'tgan yili fevral oyida ushbu majmuva loyihasi bilan tanishib, uni yanada takomillashtirish, bunda xalqimiz va ulamolarning takliflarini ham o'rganish bo'yicha topshiriqlar bergan edi.

Majmuada qisqa vaqtda ulkan qurilish-obodonlashtirish ishlari amalga oshirildi. 2 ming kishiga mo'ljallangan masjid, anjumanlar zali, muzey, kutubxona, maqbara, tahoratxonasi va boshqa yordamchi xonalar bunyod etildi. Favvora qurilib, zamonaviy o'rindiqlar o'rnatildi.

Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf 1952-yil 15-aprel kuni Andijon viloyatida tavallud topgan. Juda qiyin va murakkab davrda O'rta Osiyo va Qozog'iston musulmonlari diniy idorasi raisi, muftiy lavozimida ishladi. U kishi faoliyat ko'rsatgan yillar islomiy ilmlar, diniy qadriyat va an'analar qayta tiklangan davr sifatida tariximizda alohida o'rinni tutadi.

Muftiy vazifasida u kishi xalqaro miqyosda keng faoliyat yuritib, ko'plab islom mamlakatlari bilan madaniy-ma'rifiy aloqalarni rivojlantirish yo'lida xizmat

qildi. Ulug' vatandoshimizning dunyo musulmonlari orasidagi obro'-e'tibori juda baland edi. U Jahon mutafakkir ulamolari yig'ini Ijroiya qo'mitasi, Jahon musulmon ulamolari xalqaro uyushmasi, Jahon islom uyushmasi kabi nufuzli tashkilotlar, Jordaniya qirolik akademiyasi a'zosi, Misr Arab Respublikasining "Nil lavri" oltin nishoni sovrindori bo'lgan. Shuni alohida ta'kidlash kerakki, zamonaviy tariximizda islomiy ilmlar bo'yicha hech kim bu darajada yuksak mavqega ko'tarilmagan.

Ulug' alloma diniy-ma'rifiy mavzularda 100 dan ziyod kitob yozgan. Shayx hazratlarining hikmatga to'la so'zlari, suhbatlari, radio va televideniye, matbuot sahifalaridagi chiqishlari yurtdoshlarimiz qalbidan chuqur joy olgan.

Prezidentimiz bu masjid shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf nomiga munosib bo'lganini ta'kidledi. Hazratning ilmiy merosini o'rganish, ma'rifat va odob-axloq mavzularida ko'proq kitoblar chop etish, jamiyatimizdagi ma'naviy muhitni mustahkamlash bo'yicha tavsiyalar berildi.

Shavkat Mirziyoyev "Toshkent" avtovokzalida bo'lib, bu yerda amalga oshirilgan ishlar va yo'lovchilar uchun yaratilgan sharoitlar bilan tanishdi.

Davlatimiz rahbarining 2017-yil 10-yanvardagi "Aholiga transport xizmati ko'rsatish hamda shaharlar va qishloqlarda avtobuslarda yo'lovchilar tashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori asosida Toshkent shahridan viloyatlar markazlari va qo'shni davlatlarga avtotransport qatnovi yo'lga qo'yildi. Tashlandiq holga kelib qolgan "Toshkent" avtovokzali ta'mirlanib, yo'lovchilar va mamlakatimizga kelayotgan sayyohlar uchun ko'plab qulayliklar yaratildi.

Ayni paytda avtovokzalda bir vaqtning o'zida 2 ming 200 yo'lovchiga xizmat ko'rsatish imkoniyati mavjud. Vokzal so'nggi ruzumdagi texnologiyalar bilan jihozlangan. Bu yerda zamonaviy VIP-zal, ona va bola, tibbiyot xonalari, namozxonasi, mehmonxonasi, haydovchilar uchun dam olish xonasi, dispetcherlik xizmati, do'konlar, kafe-bar tashkil etilgan. Imkoniyati cheklanganlarning vokzal hududida emini-erkin harakat qilishi uchun ham sharoit yaratilgan. Ikkitadan lif va eskalator, maxsus panduslar shular jumlasidan.

Hozirgi kunda "Toshkent" avtovokzalidan Rossiyaning Nijniy Novgorod, Qozon, Qozog'istonning Nur-Sulton, Chimgent, Turkiston, Qizil O'rda, Olmaota, Ushkunur, Taroz, Yettisoy, Qirg'izistonning Bishkek, Tojikistonning Xo'jand shaharlariga avtobuslar qatnamoqda. Ular xizmatidan kuniga ming nafargacha yo'lovchi foydalanadi.

Bundan tashqari, mahalliy yo'nalishlarda kuniga 10 dan ortiq qatnov amalga oshirilayotir. Uzoq yo'nalishlarga chiptalarni oldindan sotish yo'lga qo'yilgan. Har bir avtobus yo'nalishga chiqishdan avval to'liq texnik, haydovchilar esa tibbiy ko'rikdan o'tadi. Avtobuslarning sanitar holati ham doimiy nazoratda.

XAYRLI TASHABBUSLAR YURTIMIZGA YOG'ILAYOTGAN EZGULIK NURINI ZIYODA ETADI

(Davomi. Boshi 2-betda.)

Davlatimiz rahbari bu yerda yaratilgan sharoitni ko'zdan kechirdi. Xalqaro tajriba asosida avtobus haydovchilari malakasini oshirish, yo'lovchilar xavfsizligini ta'minlash bo'yicha mutasaddilarga zarur topshiriqlar berdi.

Prezidentimizning 2018-yil 5-martdagi "O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining vaqtinchalik mehnat faoliyatini amalga oshirish uchun respublika tashqarisiga transportda chiqish vaqtida xavfsizligini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga binoan xorijiy davlatlarga vaqtinchalik ishlash uchun ketayotgan fuqarolarni o'z manziliga xavfsiz yetkazib qo'yish maqsadida "Uzautotrans Service" korxonasi tashkil etildi. Korxonani parkini zamonaviy avtobuslar bilan ta'minlash uchun Xitoyning "Zhengzhou Yutong Bus Co. Ltd." kompaniyasidan 168 ta zamonaviy avtobus xarid qilindi.

Shu yerda mamlakatimizning transport-logistika tizimini rivojlantirish, xalqaro va shaharlararo avtobus yo'nalishlari, avtovokzal hamda avtostansiyalarni takomillashtirish loyihalari taqdimoti o'tkazildi.

Davlatimiz rahbari Uchtepa tumanidagi 238-umumiy o'rta ta'lim maktabining yangi o'quv binosi bilan tanishdi.

Mazkur ta'lim muassasasi 1969-yilda qurilgan. Maktablarni qurish, rekons-truksiya qilish, mukammal ta'mirlash va jihozlash bo'yicha manzilli dastur asosida 2006-yilda joriy ta'mirdan chiqarilgan bu muassasada 2 ming 600 dan ziyod o'quvchi ikki smenada ta'lim oladi.

Yangi o'quv binosi qurilishiga 2 milliard so'mdan ortiq budget mablag'i sarflandi. U 240 o'ringa mo'ljallangan. Kutubxona, musiqa, texnologiya, ingliz tili, tasviriy san'at kabi 12 o'quv xonasi zamonaviy jihozlangan. "Yoshlar teatr studiyasi", "Yosh ijodkorlar", "Xalq cholg'u asboblari", "Dasturlash va kompyuter saboqlari", "Tadbirkor qizlar",

tikuvchilik va bichuvchilik to'garaklari o'quvchilar ixtiyorida. Kutubxonada Wi-Fi hududi tashkil etilgan bo'lib, o'quvchilar elektron va audiokitoblardan bemaol foydalanishi mumkin.

Prezidentimiz yangi binodagi sharoitlarni ko'zdan kechirdi. Ta'lim tizimiga zamonaviy o'quv dasturlarini joriy etish bo'yicha tavsiyalar berdi.

Shu yerda Toshkent shahar xalq ta'limi muassasalarining bugungi ahvoli, maktablarning moddiy-texnik ta'minoti bo'yicha ma'lumot berildi.

Toshkent shahrida ayni paytda 303 ta maktab mavjud. Ularda 409 mingdan ziyod o'quvchi tahsil olmoqda. 217 ta maktabda 2-3 smenada ta'lim beriladi. 2019-2020-o'quv yilida o'quvchilar soni 450 mingga yetib, qo'shimcha 40 ming o'quvchi o'rni ehtiyoj paydo bo'ladi. Shuning uchun 9 ta, jumladan, joriy yilning o'zida 7 ming 350 o'rinni 5 ta yangi maktab, 37 ta maktabda qo'shimcha binolar qurish taklifi ilgari surildi.

Yangi maktab qurishdan oldin bor imkoniyatlardan, jumladan, kollej va litseylardan bo'shagan binolardan unumli foydalanish masalasini o'rganib chiqish zarur. Maktablar qurilishiga, arxitekturasi yangicha uslubda yondashish maqsadga muvofiqdir, dedi Prezident.

Davlatimiz rahbari Uchtepa tumanida 200 nafar xotin-qiz ish bilan ta'minlanadigan tikuvchilik sexiga bordi. Mamlakatimizda xotin-qizlar bandligini ta'minlash, ichki bozorni o'zimizda ishlab chiqarilgan sifatli kiyim-kechaklar bilan to'ldirishda joylarda tashkil etilayotgan tikuvchilik korxonalarining alohida o'rni bor.

Yaqinda "Kozimjon reyting servis" korxonasi tomonidan tashkil etilgan tikuvchilik sexi shulardan biri. Bu sex "Ko'kcha tekstil" jamiyati bilan hamkorlikda bunyod etildi. Loyiha qiymati 3 milliard so'm. "Ko'kcha tekstil" xorijdan 100 ta zamonaviy tikuv mashinasi va yordamchi uskunalar olib kelib o'rnatdi.

Sex yiliga 500 ming dona tayyor trikotaj mahsuloti ishlab chiqarish quvvatiga ega. Asosan Uchtepa tumanidagi band bo'lmagan xotin-qizlar qayta o'qitilib, ishga qabul qilinadi. Kelgusida tayyor mahsulotlar uchun maxsus ko'rgazma zali tashkil etish ko'zda tutilgan.

Korxonani xizmat ko'rsatish sohasida ish yuritadi. 2017-yili supermarket, 2018-yilda oilaviy restoran qurilib, 135 ish o'rni yaratilgan. Toshkent shahridagi Inha universiteti bilan hamkorlikda ochilgan maxsus tayyorlov kursi faoliyat ko'rsatmoqda.

Prezident bu kabi korxonalarining mamlakatimiz iqtisodiy rivojidadagi o'rni to'xtalib, birinchi navbatda, mahsulot sifatiga e'tibor qaratish zarurligini qayd etdi. Bozor talabini doimiy o'rganib borish, mahsulot eksportini yo'lga qo'yish bo'yicha ko'rsatmalar berdi.

Shavkat Mirziyoyev Uchtepa tumani rahbarlari, mahallalar raislari, ziyolilar, mutasaddilar bilan uchrashuv o'tkazdi.

Davlatimiz rahbari tumanda aholi jon boshiga sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish Toshkent shahri bo'yicha o'rta ko'rsatkichdan 2 barobar kamligini qayd etdi. Tadbirkorlikni rivojlantirish, ish o'rinlarini ko'paytirish, ichki yo'llar va kommunal tarmoqlarni ta'mirlash, yoshlar masalasi bo'yicha ko'p ishlar qilinishi zarurligini ta'kidledi.

Uchtepa tumanini har tomonlama rivojlantirish bo'yicha alohida qaror qabul qilinadi. Unga nisbatan aniq takliflarini aytisangiz, bu hujjat amaliy jihatdan yanada foydali, qamrovli bo'ladi, dedi Shavkat Mirziyoyev.

Tuman iqtisodiyotini rivojlantirish maqsadida 2019-2020-yillarda umumiy qiymati 1 trillion 540 milliard so'mlik 61 ta loyihani amalga oshirish bo'yicha tuman investitsiya dasturi shakllantirilgan. Ushbu loyihalar doirasida 132 million dollar xorijiy sarmoya o'zlashtirilib, 6 mingdan ziyod yangi ish o'rni yaratiladi.

Tumandagi bo'sh turgan yoki to'liq ishlatilmayotgan 194 ta obyekt faoliyatini qayta tiklash yoki ular negizida yangi korxonalar tashkil etish bo'yicha topshiriqlar berildi.

"Har bir oila - tadbirkor" dasturi doirasida o'z biznesini boshlamochi bo'lgan oilalarni aniqlab, ularga jami 37 milliard so'm miqdoridagi imtiyozli bank kreditlari qisqa muddatda to'liq ajratilishini ta'minlash lozimligi qayd etildi.

Joriy yilda Investitsiya va "Obod mahalla" dasturlariga muvofiq 1 ming 200 o'rinni 5 ta bog'chada qurilish, rekons-truksiya va kapital ta'mirlash ishlari bajariladi. Shuningdek, 200 o'rinni 2 ta yangi xususiy bog'cha tashkil etiladi. 24-oilaviy poliklinikaning yangi binosi qurilishi yakunlanib, foydalanishga topshiriladi.

"Obod mahalla" dasturi doirasida joriy yilda Guzar va Farhod mahallalarida 60 ta ko'p qavatli uy, ichki yo'llar, elektr va oqova suv tarmoqlari, ijtimoiy soha obyektlarida 18 milliard so'mlik ta'mirlash-tiklash ishlari bajariladi. Natijada 11 ming nafar aholining turmush sharoiti yaxshilanadi.

"Yoshlar - kelajagimiz" Davlat dasturiga muvofiq, 12,5 milliard so'm imtiyozli kredit ajratish orqali 14 ta loyiha amalga oshiriladi. Yoshlarni zararli ta'sirdan saqlash va bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish uchun ularni madaniyat, san'at, sport, kitob o'qish va axborot texnologiyalariga qiziqtirishga qaratilgan 5 ta tashabbus hayotga izchil tatbiq etiladi.

Tuman yoshlari uchun "Ekobog'", "Yashil xiyobon", "Kitob kafesi" va "Ko'cha sporti" namunasidagi sport-sog'lomlashtirish maydonchalari barpo etiladi.

Uchrashuv ochiq muloqot tarzida o'tdi. Odamlar o'z fikr-mulohazalarini bildirdi. Prezidentimiz takliflarni tegishli rejalariga kiritish, yaqin vaqtlarda amalga oshirish bo'yicha mutasaddilarga topshiriqlar berdi.

O'ZA

O'ZBEKISTON — YEVROPA ITTIFOQI: BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI YO'LIDAGI HAMKORLIK

Poytaxtimizdagi "Hyatt Regency" mehmonxonasida 10-may kuni Yevropa kuni munosabati bilan "Yevropa va Markaziy Osiyo: hamkorlik yo'llari" mavzusida xalqaro davra suhbatini bo'lib o'tdi.

"Yuksalish" umummilliy harakati bilan Germaniyaning Konrad Adenauer jamg'armasi hamkorligida tashkil etilgan tadbirda mamlakatimizdagi intellektual markazlar, ilmiy doira, vazirlik va idoralar vakillari, xalqaro ekspertlar ishtirok etdi. Unda mamlakatimiz iqtisodiyoti va ijtimoiy sohalariga, davlat boshqaruvi idoralari faoliyatiga zamonaviy ilm-fan yutuqlari, innovatsion g'oyalari va texnologiyalarni joriy etish va tatbiq etish masalalari muhokama qilindi.

O'zbekiston va Yevropa Ittifoqini barqarorlik va farovonlikka tinchlik yo'li bilan erishish yo'lidagi umummaqsad birlashtiradi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning Fransiya va Germaniyaga amalga oshirgan oliy darajadagi tashriflari yakuni bo'yicha erishilgan kelishuvlar o'zaro hamkorlikni yangi mazmun bilan boyitish imkonini berdi. Ushbu tashriflar chog'ida olib borilgan muloqot va uchrashuvlar

natijasi bo'yicha davlat rahbarlari siyosiy muloqotni yanada mustahkamlash, ikki va ko'p tomonlama hamkorlik aloqalarini rivojlantirish zarurligini qayd etdi.

Uchrashuv chog'ida xalqaro ekspertlar Prezident Shavkat Mirziyoyevning joriy yil yanvar oyida Germaniyaga tashrif nafaqat O'zbekiston — Germaniya, balki Yevropa Ittifoqi bilan ham hamkorlik aloqalarini mustahkamlashga xizmat qilganini alohida ta'kidledi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar menda katta taassurot qoldirmoqda, — deydi Konrad Adenauer jamg'armasining Markaziy Osiyo bo'yicha mintaqaviy vakolatxonasi rahbari Tomas Kunts. — Mamlakatimizdagi ushbu o'zgarishlarni butun dunyoda, xususan, Germaniyada ham alohida e'tirof etishmoqda. O'zbekiston ana shunday o'zgarishlar va ijobiy natijalarga o'z kuchi bilan erishayotganini qayd etish joiz. Biz yangilayotgan O'zbekiston taraqqiyotiga guvoh bo'lyapmiz va uni qo'llab-quvvatlashga tayyormiz.

Yevropa Ittifoqining Markaziy Osiyo bo'yicha strategiyasi 2007-yilda qabul qilingan. Unda uzoq muddatli mintaqaviy va ikki tomonlama hamkorlik masalalariga urg'u beriladi.

Strategiya vazirliklar darajasida muntazam siyosiy muloqotni rivojlantirish, qonun ustuvorligi, ta'lim, atrof-muhit va suv resurslaridan oqilona foydalanish kabi muhim sohalaridagi hamkorlikni ko'zda tutadi. Bunda mintaqaviy xavfsizligi va barqarorligi, xususan, chegaralar nazorati va g'iyohvand moddalar noqonuniy savdosi bilan bog'liq umumiy tahdidlarga qarshi birgalikda kurashish zarurligi qayd etiladi.

Tadbirda xalqaro ekspert Lars Xanzel ushbu strategiya doirasida rivojlanib kelayotgan O'zbekiston — Yevropa Ittifoqi hamkorlik munosabatlari, xususan, iqtisodiyot, ijtimoiy, xavfsizlik sohalarida erishilgan yutuqlar haqida to'xtaldi.

O'zbekistonlik siyosatshunos Rustam Mahmudov o'z ma'ruzasida 2016-yildan buyon mamlakat ichki va tashqi siyosatida ro'y berayotgan tizimli o'zgarishlarning O'zbekiston — Yevropa Ittifoqi o'rtasidagi hamkorlik aloqalariga ijobiy ta'siri, hamkorlikning 2040-yilgacha mo'ljallangan rejalarini yuzasidan ma'lumot berdi.

Uchrashuv so'ngida jurnalistlarni qiziqitqan savollarga xalqaro va mahalliy ekspertlar atroficha javob qaytardi.

G'ayrat XONNAZAROV,
O'ZA muxbiri

5 tashabbus bo'yicha amaliy ishlar

Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan 5 ta muhim tashabbusni amalga oshirish maqsadida Bo'ka tumanida amaliy ishlar olib borilmoqda.

Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazining "Ma'rifat" targ'ibotchilar jamiyati a'zolari, ijodkor ziyolilar,

psixologlar ishtirokida tumandagi ta'lim muassasalari yoshlari hamda aholi bilan davra suhbatlari o'tkazildi.

Jumladan, Toshkent viloyatidagi 116 ta kasb-hunar kolleji direktorining ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha o'rinbosarlari ishtirokida "Prezident tomonidan ilgari surilgan 5 muhim tashabbusning mazmun-mohiyati, uni hayotga tatbiq etish, yoshlarni ma'naviy barkamol va kitobxon qilib tarbiyalash" mavzusida tadbir o'tkazildi. Tadbir qatnashchilariga yoshlar qalbida fidoyilik, yurt ravnaqiga

daxldorlik hissini uyg'otish, ma'naviyatni oshirishning ta'sirchan omillarini aniqlash, har taraflama o'rganish bugunning dolzarb masalalaridan hisoblanishi tushuntirildi.

Bo'ka tumanida tikuvchilik yo'nalishida bepul o'qitilayotgan 100 ga yaqin ishsiz ayollar bilan seminar-trening o'tkazildi. Kunning ikkinchi yarmida "Ma'rifat" targ'ibotchilar jamiyati a'zolari tomonidan tumandagi maktablar direktorining ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha o'rinbosarlari va maktabgacha ta'lim muassasalari uslubchilariga 5 tashabbusning ahamiyati, umumiy o'rta ta'lim maktablari va maktabgacha ta'lim muassasalarining metodik ta'minotini takomillashtirish xususiyatlari, shuningdek, bu borada Markaz tomonidan olib borilayotgan amaliy ishlarga bag'ishlangan seminar-trening o'tkazildi.

Shahnoza TOJIDDINOVA,
Respublika Ma'naviyat va ma'rifat
markazi matbuot xizmati rahbari

O'qituvchi

nimani

o'ylaydi?

Hech narsa farzand quvonchidan ustun bo'lmasligi kerak. Sinfimda ota-onasi chet elga ketgan bola o'qiydi. Qo'lida onasi yuborgan chet elning qimmatbaho telefoni, egnida chiroyli kiyimlar bo'lsa-da, ko'zida sog'inch, qayg'u borligini his qilaman.

Dilfuza SUVONOVA

O'quvchining maktabga kitob va daftarsiz kelishi — o'qituvchining aybi.

GULI

Ilgari sinfda qolish xavfi o'quvchilarda va ota-onalarda mas'uliyatni oshirardi. Bugungi o'quvchilar esa hech narsadan qo'rqmaydi. Ular o'qimasa ham, intizomi yomon bo'lsa ham sinfdan sinfga o'tish mumkinligini, o'qituvchi shuncha dakk bergani bilan chorak so'ngida bahosini qo'yib berishga majbur ekanligini yaxshi bilishadi.

Madhiya
ABDURAHMONOVA

Uyida mehr ko'rmagan yoki ota-onasi ko'p janjallashdigan oila bolalari tajovuzkor bo'ladi.

Zohida MAHKAMOVA

Maktablarda AKTdan foydalanish uchun texnik vositalar hamma o'qituvchiga ham yetmaydi.

Hafiza RASHIDOVA

O'qish tugay demasdan yuqori sinf o'quvchilarining ayrimlari ish izlashga tushadi. Eng yomoni, erta pul topish o'smirlar tarbiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatmaydi.

Lola AHMEDOVA

Maktabda ishlash faqat tik turib dars berish emas. Har hafta 1-2 tadan tadbir, ochiq dars, ko'rgazma o'tkazish ham lozim. Zimmamizdagi vazifani sanasak, barmog'imiz yetmaydi. Ayniqsa, sinf rahbarlari...

Nargiza UMRZOQOVA

Davlat idoralari xalq uchun

Barcha xodim ishga kirishdan oldin bir qancha hujjat tayyorlaydi. Ular orasida jamoa shartnomasi ham bor. Ammo hamma ham bu hujjat nimalarga qodirligini bilavermaydi. Milliy matbuot markazida O'zbekiston kasaba uyushmalari federatsiyasi tomonidan o'tkazilgan "Jamoa shartnomalari va kelishuvlari mehnatkashlar ijtimoiy himoyasini kuchaytirish hamda ular turmushi darajasini oshirishning muhim omillaridan biri" mavzusidagi anjuman shu hujjat muhokamasiga bag'ishlandi.

Tadbirda O'zbekiston kasaba uyushmalari federatsiyasi, tarmoq kasaba uyushmalari Respublika kengashlari, hududiy kasaba uyushma tashkilotlari birlashmalari vakillari, mas'ul tashkilotchilar va OAV xodimlari ishtirok etdi. Unda kasaba uyushmalari va ish beruvchilar ijtimoiy sherikligida jamoa shartnomalari va kelishuvlari orqali xodimlar ijtimoiy himoyasini kuchaytirish, ular mehnatini muhofaza qilish, daromadlarini oshirish, bandlikni ta'minlash, mehnatkashlar va ularning oila a'zolarini har tomonlama qo'llab-quvvatlash borasida olib borilayotgan ishlar, aholi turmushi farovonligini oshirish bo'yicha fikr-mulohazalar bildirildi. Yig'ilishda aytilishicha, O'zbekiston kasaba uyushmalari federatsiyasi korxonada, tashkilot va muassasalarda ish beruvchi va kasaba uyushma qo'mitasi o'rtasida imzolananayotgan jamoa

shartnomalarining ijtimoiy tarkibini kuchaytirish masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Mehnatkashlarning takliflari asosida jamoa shartnomalariga yangi band va me'yorlar, qulayliklar kiritishga kelishib olindi. Xususan, xodimlar takliflariga asosan joriy yilda tuzilayotgan jamoa shartnomalari va kelishuvlari bugungi kun talabidan kelib chiqqan holda bir qator tadbirlar bilan boyitilishi ta'kidlandi.

— Keyingi yillarda jamoa shartnomalari ijtimoiy tarkibining kuchaytirilishi natijasida jamoa shartnomalari xodimlarning bevosita va bilvosita daromadlarini oshirish manbayiga aylandi. Xususan, korxonada, tashkilot va muassasalarda o'rta hisobda bir xodimga oylik maoshdan tashqari jamoa shartnomasi orqali bir yilda sarflangan mablag' miqdori bundan 4-5 yil avval o'rtacha 1,5 mln so'mni tashkil etgan bo'lsa, o'tgan yil davomida o'rtacha 3,5 mln so'mdan ziyodni, yirik ishlab chiqarish korxonalarida esa 8—12 mln so'mni tashkil etdi, — deydi O'zbekiston kasaba uyushmalari federatsiyasi raisi o'rinbosari Baxtiyor Mahmadiyev.

Tadbirda jamoa shartnomalari va kelishuvlari iqtisodiy o'sish va ishlab chiqarishning raqobatbardoshligini oshirish, xodimlarning mehnat va turmush sharoitlarini yaxshilash, bandlikni ta'minlash, ijtimoiy masalalarni hal etishning muhim omili sifatida ahamiyatli ekani ta'kidlandi.

Qizlaxon OBIDOVA,
O'ZJOKU talabasi

Ilk marotaba BMT andozasida

Xalq ta'limi vazirligi tomonidan yurtimizda birinchi marta 8—11-sinf o'quvchilari uchun BMT andozasi asosida "Yoshlar o'rtasida jinoyatchilikning oldini olish" mavzusida "Yosh delegat" konferensiyasi o'tkazilmoqda.

Huquqiy madaniyatni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan Doha Deklaratsiyasining amalga oshirilishi bo'yicha Global dastur homiyiligida, BMTning Narkotik moddalar va jinoyatchilikka qarshi kurash bo'yicha boshqarmasining Markaziy Osiyodagi vakolatxonasi hamda O'zbekiston yoshlar ittifoqi hamkorligida tashkil etilgan anjuman uch kun davom etadi.

Konferensiyaning o'ziga xos jihati, ishtirokchilar o'zlarini rosmiana diplomatlar kabi his etib, BMTning rasmiy tillarida faoliyat olib boradi. Anjumaning to'liq ingliz tilida o'tkazilishi o'quvchilarning xorijiy tillarni chuqur o'zlashtirishiga ko'maklashish bilan birga, ular salohiyatini xalqaro darajada namoyon etish uchun zamin yaratadi.

Yig'ilishda asosan BMTning barqaror rivojlanish maqsadlari doirasidagi mavzular, jumladan, "Yoshlar o'rtasida

jinoyatchilikning oldini olish", "Atrof-muhitga sezilarli ta'sir ko'rsatuvchi jinoyatlarning oldini olishning samarali usullarini shakllantirish", "Korrupsiyaga qarshi kurashda fuqarolik jamiyatining roli" mavzulari muhokama qilindi.

Anjumaning tantanali ochilish marosimida so'zga chiqqan BMTning mintaqaviy vakili Ashita Mittal hamda Xalq ta'limi vaziri o'rinbosari Dilshod Kenjayev ushbu konferensiyaning ahamiyati, o'quvchi-yoshlarning unga qiziqishi haqida fikr bildirdilar. Tanlov e'lon qilingach, respublikamiz bo'yicha 3000 ga yaqin o'quvchi anjumanda ishtirok etish istagini bildirib, hujjat topshirgan. Konferensiya nizomi asosida respublika va hududiy tanlov komissiyalari orqali nomzodlar orasidan eng bilimli va qobiliyatli 70 nafar o'quvchi saralab olindi.

— Har bir ishtirokchiga o'rganishi uchun biror davlat berilgan. Mening oldimga Misr Arab Respublikasi miqyosida jinoyatchilikka qarshi kurash bo'yicha samarali yechim topish, bu boradagi fikr va takliflarimni barchaga yetkazish vazifasi qo'yilgan, — deydi xorazmlik o'quvchi Rasulbek Tohirov.

Konferensiyaning bosh maqsadi — tadbirning BMT rasmiy uchrashuvlari andozasida o'tkazilishini ta'minlashdir. Shuningdek, anjuman o'quvchi-yoshlarni BMT faoliyati va uning ish yuritish tizimi bilan tanishtirib, ularga omma oldida nutq so'zlash, muammolarni yechish, diplomatik muzokara olib borishni o'rgatadi. Qolaversa, xalqaro bilim va tajribalarni o'rgatish orqali yoshlarni kelgusida xalqaro hamjamiyat oldida yurtimiz nufuzini oshiradigan kadr va ijtimoiy mas'uliyatli fuqarolar bo'lib yetishish yo'lida birlashtiradi.

Nazokat XOLMETOVA,
"Ma'rifat" muxbiri

Nopedagog direktor maktabni boshqara oladimi?

Prezidentimizning 2018-yil 5-sentabrdagi "Xalq ta'limi tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga ko'ra, endilikda maktab direktorlaridan menejerlik malakasi ham talab etiladi.

Shuningdek, direktor o'rinbosarlarining mas'uliyatini oshirishni nazarda tutgan holda umumta'lim muassasalar rahbarlariga qo'yiladigan malaka talablari qayta ko'rib chiqildi. Shu asosda vazirlikning "Umumta'lim maktabi (maktab-internet) direktorining malaka tasniflarini tasdiqlash to'g'risida"gi buyrug'i qabul qilindi. Unga binoan, direktorning malaka talabida nomzod rahbarlik lavozimida kamida 3 yildan kam bo'lmagan ish tajribasiga ega bo'lishi zarurligi belgilandi. Vazirlikning 2018-yil 14-iyundagi buyrug'ida esa direktorlikka nomzodlarga besh yildan kam bo'lmagan pedagogik yoki harbiy ish staji bo'lishi talabi qo'yilgandi.

Bu o'zgarish mutaxassislar o'rtasida turli bahs-munozaraga sabab bo'lmoqda. Jumladan, Bulung'ur tumanidagi 11-maktab o'qituvchisi G'ayratjon Qorabekovning tahririyatimizga yo'llagan murojaatida shunday deyiladi:

— Ta'lim-tarbiya inson kamolotidagi ikki muhim bo'g'in hisoblanadi. Ularni bir-biridan ayro tasavvur etib bo'lmaydi. Yaqinda Xalq ta'limi vazirligi tomonidan qabul qilingan buyruqqa ko'ra, nopedagog kadrlar ham umumiy o'rta ta'lim maktablariga direktor etib tayinlanishi mumkinligi belgilandi. Bu esa turli bahs-munozaralarga sabab bo'lmoqda. Jumladan, biz ham hamkasblar bilan bu masalada o'z munosabatimizni bildirib kelamiz.

Nazarimda, mutasaddilar Prezidentimizning 2018-yil 5-sentabrdagi qarorini biroz noto'g'ri talqin qilgan. Qarorda belgilanganidek, maktab direktori menejerlik salohiyatiga ega bo'lishi bugungi

kun talabi. Agar rahbar ishbilarmon bo'lsa, ta'lim muassasasining moliyaviy jihatdan mustaqilligini ta'minlay oladi. Bu bilan o'z-o'zidan maktabdagi turli muammolar ham barham topadi. Bir so'z bilan aytganda, maktab bironing qo'lga qaram va boqimanda bo'lib qolmaydi. Qo'shimcha topilgan mablag' ta'lim sifatini oshirishga yo'naltiriladi. Ammo maktab direktori menejerlik salohiyatiga ega bo'lishi kerak, degani nomzodning nopedagog bo'lishi mumkinligini ham anglatmaydi, nazarimda.

Tasavvur qiling, veterinar, shifokor, injener, arxitektor maktab direktori etib tayinlansa, nima bo'ladi? Ta'lim-tarbiya izdan chiqmaydimi? Ta'lim-tarbiya nafaqat nazariy, balki amaliy pedagogik-psixologik bilimni ham talab etadi. Buni esa faqat pedagogika yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalarini tamomlaganlar

Nazarimda, mutasaddilar Prezidentimizning 2018-yil 5-sentabrdagi qarorini biroz noto'g'ri talqin qilgan. Qarorda belgilanganidek, maktab direktori menejerlik salohiyatiga ega bo'lishi bugungi kun talabi. Agar rahbar ishbilarmon bo'lsa, ta'lim muassasasining moliyaviy jihatdan mustaqilligini ta'minlay oladi. Bu bilan o'z-o'zidan maktabdagi turli muammolar ham barham topadi. Bir so'z bilan aytganda, maktab bironing qo'lga qaram va boqimanda bo'lib qolmaydi. Qo'shimcha topilgan mablag' ta'lim sifatini oshirishga yo'naltiriladi. Ammo maktab direktori menejerlik salohiyatiga ega bo'lishi kerak, degani nomzodning nopedagog bo'lishi mumkinligini ham anglatmaydi, nazarimda.

yaqshi tushunadi. Xat-savod haqida gap ketganda, masalaga jiddiy yondashish kerak. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida pedagogika, metodika, uslubiy birlashmalar yig'ilishlari o'tkaziladi. Pedagogika kengashiga faqat maktab direktori raislik qiladi. Shunday vaziyatda nopedagog direktor qanday yo'l tutadi? Tabiiyki, o'qishi, izlanishi, pedagogika va psixologiyani o'rganishi, muomala layoqati yuqori darajada bo'lishi shart.

Direktor o'z mutaxassislik fanini chuqur egallagan, o'quvchilari yuqori natijalarga erishgan bo'lishi kerak. Shunday pedagogik jamoa unga hurmat bilan qaraydi. Aks holda, maktab rahbarining nufuzi ham, obro'si ham bo'lmaydi. Shunday hollarda maktabni boshqarish muammo bo'ladi. Hurmat talab qilinmaydi, unga halol mehnat bilan erishiladi. Shu bois ham hamkasblarim qatori bu savolga aniq javob olishni xohlayman.

Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat

inspeksiyasi xodimi O.Usmonovning ta'kidlashicha, "Ta'lim to'g'risida"gi qonunning 5-moddasida "Tegishli ma'lumot, kasb tayyorgarligi bor va yuksak axloqiy fazilatlariga ega bo'lgan shaxslar pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish huquqiga ega"ligi belgilangan. Shu bois umumta'lim maktabi (maktab-internet) direktoriga qo'yilgan malaka talablarida ham maktab direktorlarining pedagog kadrlardan tayinlanishi (saylanishi) maqsadga muvofiq.

Bu masalada Xalq ta'limi vazirligining nuqtayi nazari bilan ham tanishdik.

Vazirlikning xodimlar bilan ishlash kadrlar boshqarmasi mutaxassisi B.Akromov quyidagi javobni taqdim etdi:

— Xalq ta'limi vazirining 2019-yil 17-yanvardagi 16-sonli buyrug'iga asosan umumta'lim maktabi direktori lavozimiga:

1. Eng kamida bakalavr darajasidagi oliy ma'lumot. Qo'shimcha kasbiy ta'lim — menejerlik faoliyati bo'yicha qayta tayyorgarlik va malaka oshirganlik maqsadga muvofiq.

2. Mehnat faoliyati davomida kamida uch yilda bir marotaba qo'shimcha professional dasturlar asosida menejerlik faoliyati bo'yicha ta'lim olganlik.

3. O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga binoan, pedagogik faoliyat bilan shug'ullanish uchun cheklovlar mavjud emasligi.

4. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bo'yicha savodxonlik.

5. Bolalar (o'quvchilar) bilan bog'liq faoliyatda va ta'lim muassasalarida turli lavozimlarda 3 yildan kam bo'lmagan ish tajribasi.

6. Rahbarlik lavozimida 3 yildan kam bo'lmagan ish tajribasi kabi talablar belgilangan.

Shuningdek, umumta'lim muassasasi direktorini tayinlashda (jamoa, kasaba uyushmasi emas) maktab kuzatuv kengashi a'zolarining fikri inobatga olinadi.

Bundan tashqari, hozirgi kunda "Ta'lim to'g'risida"gi qonunning yangi tahrirdagi varianti Vazirlar Mahkamasiga tasdiqlash uchun kiritilgan.

Xayrullo ABDURAHMONOV tayyorladi.

O'qituvchi minbari

Ma'naviyat soati qanday o'tiladi?

Maktabda har juma kuni ma'naviyat soati bo'ladi. Darsda o'quvchilarga ma'naviy-axloqiy saboq beriladi. Ularni darsga qiziqtirish, jalb qilish esa, albatta, o'qituvchining pedagogik mahoratiga bog'liq. Ba'zan ma'naviyat soatlarining yengil-yelpi, shunchaki o'tilayotgani achinarlidir.

Aslida, ma'naviyat soati nima uchun o'tiladi?

O'qituvchi sifatida har bir darsimning besh daqiqasini ma'naviyatga ajrataman. Unda yurtimizda bo'layotgan o'zgarish va islohotlar, yangiliklar, buyuk allomalarning tavallud kunlari kabi muhim yangiliklar bilan tanishtirib boraman. Faol o'quvchilar ham ertangi dars uchun ma'lumot to'plab kelishadi. Bu orqali o'quvchilarni ijodkorlikka, erkin fikrlashga o'rgatish mumkin. Sinfxonamda ma'naviyat burchagini tashkil etganman. U ma'naviy-axloqiy masalalar yoritilgan kitoblar bilan boyitilgan.

O'quvchilarga "ma'naviyat" tushunchasini birinchi

sinfda yiq singdirib borish kerak. Bunda birinchi Prezidentimiz Islom Karimovning "Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch" asari dasturilamal bo'ladi. Ma'naviyat soatlarini tashkil etishda berilgan rejaning foydalanish joiz. Darslarda hozirgi kundagi eng dolzarb mavzular qo'yilsa, maqsadga muvofiq bo'ladi. Masalan, quyi sinflar uchun mo'ljallangan "Ertaklar — yaxshilikka yetaklar", "Kim bo'lsam ekan?" kabi mavzular biroz eskirganday tuyuladi. O'miga "Kitob — chin do'st", "Kelajak bunyodkori bo'laman", "Ota-onam — ilk ustozim" kabi mavzular tanlanishi kerak.

Shuningdek, ma'naviyat soatlariga ota-onalarni taklif etish lozim. Sinfda 30 nafar o'quvchilar bor, bu 60 nafar ota-ona degani. Ularni har hafta darsimga taklif qilaman. Farzandlarining darsdagi faoliyatini o'rganib, tegishli xulosalar chiqarishadi, oila va maktabdagi harakatini solishtirishadi. Dars so'ngida o'qituvchining qayd daftariga o'z fikr-mulohazalarini yozib ketishadi. Keyingi darslarda farzandlarining faoliyati ijodiy tomonga o'zgarгани kuzatiladi. Ma'naviyat soatlarini turli usullarda mazmunli tashkil etish mumkin. Masalan, mahalladagi eng ibratli, namunali oilalarni, qaysidir tashkilotdagi eng ilg'or

xodimni, harbiy, maktabni a'lo baholarga tamomlab, oliyohda o'qiyotgan talabalarni taklif etish mumkin. Dars quruq so'zlar bilan emas, jonli tarzda, zamon qahramonlari ishtirokida tashkil etilsa, o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashi kengayadi.

Ma'naviyat soatlarida ekskursiya tashkil etish, tarixiy obidalarni tanishtirish, muzey va teatrlarga olib borish yurtga bo'lgan muhabbatni oshiradi, milliy qadriyatlarini anglashga turtki bo'ladi. Faol tadbirkor, fermerlar faoliyati va ularning ish joyini ko'rsatish o'quvchilarning turli kasblarga qiziqishini orttiradi.

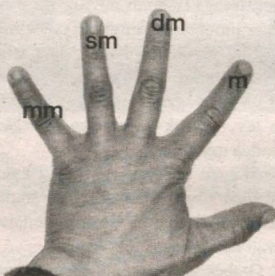
Bundan tashqari, ma'naviyat soatlarida kelgusi dars uchun ijodiy ish sahifasi topshiriladi. Unda o'quvchilar izlanishga, ijodkorlikka o'rgatiladi. "Ota-onam orzusidagi farzand bo'laman" kabi mavzularda insho yozish bolaning yozma nutqini o'stirishga yordam beradi. "Kelajakda mening qishlog'im" mavzusidagi rasm chizish topshirig'i esa yosh rassomni ijodkorlikka undaydi.

Rahbaroy MELIBOYEVA, Uchko'prik tumanidagi 5-maktab o'qituvchisi

Sinab ko'ring

Hisoblashning qulay yo'li

"Besh panja" usuli 3—5-sinf o'quvchilariga uzunlik, yuza va hajm o'lchov birliklarini hisoblashni o'rgatishda qulay yo'l hisoblanadi. Buning uchun panjalarni bolalarga qaratib, jimjillog'imizni mm, keyingisi sm, dm, m, km deb tushuntiramiz.

Uzunlik o'lchov birliklari, ya'ni har bir barmoq orasida bitta nol bor. $10\text{ sm} = 100\text{ mm}$. Dm.dan mm.gacha ikkita barmoq orasi bor. Bu o'lchov birliklari orasida ikkita nol bor degani. Demak,

$1\text{ dm} = 100\text{ mm}$. Endi yuza o'lchov birliklarini ko'rib chiqamiz. Yuqoridagi kabi jimjillog'imizni mm^2 , keyingilarini sm^2 , dm^2 , m^2 deb olamiz. Yuza o'lchov birliklarida, har bir barmoq orasida ikkita nol bor.

Masalan, 1 dm^2 ni sm^2 da ifodalamoqchi bo'lsak, dm.dan sm.gacha barmoqlarimiz orasidagi bo'shliqni hisobga olamiz. Ikkita joy bor, demak, $1\text{ dm}^2 = 100\text{ sm}^2$ bo'ladi.

Endi hajm o'lchov birliklarini ko'rib chiqamiz. Hajm o'lchov birliklariga mm^3 , cm^3 , dm^3 , m^3 kiradi. Eng kichik barmog'imizni mm^3 , keyingilarini sm^3 , dm^3 , m^3 , km^3 deb olamiz. Bunda hajm o'lchov birliklarida har bir barmoq orasida uchta nol bor. Masalan, $1\text{ m}^3 = 1\,000\,000\,000\text{ mm}^3$. 1 dm^3 ni mm^3 da ifodalamoqchi bo'lsak, dm.dan mm.gacha, barmoqlarimiz orasida ikkita bo'sh joy bor, demak, 6 ta nol qo'yish kerak: $1\text{ dm}^3 = 1\,000\,000\,000\text{ mm}^3$.

Mana shu usulda tushuntirilsa, o'quvchi tez hisoblay oladi.

Aziza JAMOLOVA,
Buxoro tumanidagi
19-maktab o'qituvchisi

Tajriba

O'quvchi sinchkov bo'lsa

Ona tili va adabiyot fanini puxta o'rgatishda sinfdagi barcha o'quvchilarni qamrab olish metodikasi yaxshi natija beradi. Jumladan, guruhlar bilan ishlashda "Tushunchalar tahlili" usulidan foydalanish bolalarning hammasini faollikka va aniq javob berishga o'rgatadi.

Masalan, 6-sinf ona tili fanidan "Ravish so'z turkumi" mavzusida ushbu usul qo'llanganda, o'g'il-qizlar to'rt guruhga bo'linadi. Ularga ravishning ma'no turlarini ajratib berish topshiriladi. Har bir guruh o'quvchilari jadval tuzadi. Ular bo'sh kataklarga ravishning ma'no turlarini yozib chiqadi: o'rin, payt, sabab, maqsad, holat...

Adabiyot fanida esa o'quvchilar Erkin Vohidov asarlarini janrlar bo'yicha tahlil qilib, jadvalni to'ldiradi. Masalan, "O'zbekim" — qasida, "Matmusa" — turkum va hokazo. Topshiriq uchun belgilangan vaqt tugagach, guruh a'zolaridan biri savolga bergan javobini izohlaydi. Navbatma-navbat bolalar

jadvaldagi savolga berilgan javobi to'g'ri-ligini isbotlash uchun kichik taqdimot o'tkazadi. Natijada sinfdagi bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchida ham intilish kuchayadi. Dars yakunida o'quvchilarning barchasi baholanadi. Qolaversa, ular chaqonlik, tezkorlik va aniqlikka o'rganadi.

"Harflar orasiga yashiringan so'z" usuli ham o'quvchilarni fanga qiziqitirishda muhim sanaladi. Bunda bolalarga har xil harflar yozilgan matn topshiriladi: "famrbidilarno'kshqiddiopytsuk..." kabi. O'quvchilar bunday tushunarsiz harflar to'plamidan mavzuga oid atamalar, asar nomi yoki biror topshiriqning javobini topishi zarur. Masalan, sifat so'z turkumi o'tilganda, shu harflar ichidan sifatga xos so'zni yasash talab etiladi.

Bunday usullar yordamida o'quvchi mavzuni chuqurroq o'zlashtirish barobarida sinchkovlikka, o'z bilimini tekshirib, sinashga erishadi.

Aziza AHMEDOVA,
Olmazor tumanidagi
46-maktab o'qituvchisi

Sog'lom tanda — sog'aql

Sergeli tumanidagi 3-maktabda "Salomatlik haftaligi" doirasida "Sog'lom tanda — sog'aql" deb nomlangan bilimdonlar bellashuvi bo'lib o'tdi. Uni biologiya fani o'qituvchisi Gulzoda Nurtayeva tashkil etdi.

Bunday tadbirlar o'quvchilarning biologiya faniga, tibbiyotga qiziqishini oshiradi. O'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliyotda sinab ko'rishi mavzularni puxta o'zlashtirishga yordam beradi. Ayniqsa tabiiy fanlarda ko'rgazmali vositalar bilan o'tkaziladigan tadbirlar bolalarning bilimini yanada oshiradi. O'quvchilarning do'stona bellashuvi va savol-javoblardagi faolligi mavzularni mustahkamlashga, yaxshi o'zlashtirishga xizmat qiladi. Bunday tadbirlar o'quvchilarda jamoa bo'lib ishlash, mustaqil izlanish, fikrini aniq ifodalash ko'nikmalarini shakllantiradi.

MUXBIRIMIZ

Havo mavjlarida maktab radiosi

"Assalomu alaykum, qadri tinglovchilar, maktab radiosi o'z eshittirishlarini boshlaydi". Qorapolvonlik o'quvchilar har tongni ana shu ovoz va yoqimli musiqa ohanglari bilan qarshilaydi. Bu ularga kun davomida yaxshi kayfiyat bag'ishlaydi. Yangiqo'rg'on tuman xalq ta'limi bo'limiga qarashli 7-maktabda radiotarmoq faoliyati yaqinda tashkil etilgan bo'lsa-da, o'qituvchi va o'quvchilar, hatto ota-onalar orasida ham o'z muxlislarini topib uigurdi.

— O'quvchilarga berilayotgan ma'naviy-ma'rifiy bilimni yanada boyitish, bolalarni yangiliklardan o'z vaqtida xabardor qilish, o'qishga qiziqishlarini oshirish maqsadida maktab radiosi tashkil etdik. Bu borada ota-onalar va pedagoglarning fikri o'rganildi, — dedi direktorning o'quv ishlari bo'yicha o'rinbosari Omonjon Haydarov. — Mazkur ish tashabbuskor ustozlar Shahnoza Mamajonova va Hulkaroy Xalilovanning bevosita ishtiroki va homiyligi asosida amalga oshirildi.

7-maktab radiosi har kuni fan, ma'naviyat va ma'rifat, madaniyat, sportga oid yangiliklardan iborat dasturi, badiiy-musiqali eshittirishlar, ijodkor o'qituvchi va o'quvchilar ijodidan namunalari, badiiy asarlardan olingan parchalar jamlangan radiomutolaa sahifasi kabi rang-barang va qiziqarli eshittirishlarni tinglovchilarga taqdim etmoqda. Boshlovchilik va suxandonlik vazifasini ustoz-shogirdlarning o'zlari bajarishmoqda.

G'anisher AKBAROV,
"Ma'rifat" muxbiri

Germaniyalik o'qituvchi Jizzaxda

Jizzah shahridagi 22-ixtisoslashgan davlat umumta'lim maktabining sobiq o'quvchisi Nigora Isroilova hozir Germaniyaning Frankfurt nemis birjasi qimmatli qog'ozlar, aksiya va fondlarni birjaga qabul qilish bo'limida huquqshunos bo'lib ishlamoqda. Uning sa'y-harakati bilan Frankfurtdagi "Auwiesenschule" boshlang'ich ta'lim maktabi 22-IDUM bilan hamkorlik aloqalarini yo'lga qo'ydi. Yaqinda ushbu maktabning matematika va sport fanlari o'qituvchisi Jens Hein Jizzaxga keldi.

22-IDUMda "The Education System in Germany" mavzusidagi ilmiy-amaliy seminar oldidan o'tkazilgan brifingda viloyat xalq ta'limi boshqarmasi va shahar xalq ta'limi bo'limi xodimlari ishtirok etdi. Germaniyalik mutaxassis savol-javob tarzida o'tkazilgan anjumanda yurtimizda ta'limga qaratilgan e'tibor yuqori ekanini ta'kidladi. Ayniqsa, to'garak mashg'ulotlarida o'quvchilar tikayotgan liboslar — do'ppi, chopon kabi milliy mahsulotlar unda qiziqish uyg'otdi.

Jens Hein o'zining uch kunlik safarida o'qituvchilar uchun mahorat darslari o'tdi. Germaniya ta'lim tizimi, pedagogik texnologiyalar va innovatsion o'qitish meto-

dikasi haqida batafsil ma'lumot berdi. PISA, TIMSS, PIRLS kabi o'quvchilar bilim darajasini baholash tizimi bo'yicha Germaniya tajribasiga to'xtaldi. 22-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchilarining darslarini kuzatgan mutaxassis, o'z navbatida, 3-sinfda nemis metodikasiga asoslangan matematika va sport darslarini o'tdi.

Abdusattor SODIQOV,
"Ma'rifat" muxbiri

Tashabbus

"Professor Davronov izdoshlari"

Ta'lim sohasida samaradorlikka erishish, iqtidorli, intellektual salohiyatli avlodni kamol toptirish mashaqqatli vazifa. Farzandlarimizning orzu-umidlarini ro'yobga chiqarish, iqtidorini qo'llab-quvvatlashda birgina hukumat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlarning o'zi kamil qiladi. Ta'lim sifati va samaradorligiga erishishda ota-onalarning, keng jamoatchilikning daxldorligini oshirish, yoshlarning porloq kelajagiga birdek mas'uliyatni his etish qo'lga kiritiladigan muvaffaqiyatlarning asosidir. Yurtimizda bu sohaning fidoyilari, jonkuyarlari ko'plab topiladi, ularning sa'y-harakatlari siz-u bizni hayratlantiradi, kerak bo'lsa, shijoatga, ezgu ishlarga chorlaydi.

Fikrimni biroz avvaldan boshlasam, Nurobod tumanining Jom hamda uning atrofidagi boshqa qishloqlari ahli orasida ilm-ma'rifatni nihoyatda qadrlovchi, ilm ortidan "quvgan" yoshlarni qo'llab-quvvatlovchi insonlar ko'p. Birgina misol, shu qishloqning hurmatga sazovor kishilaridan Muhiddin maxsum nochor oilada voyaga yetgan uch nafar talabani moddiy va ma'naviy ta'minlab, ularning oliy ma'lumotli bo'lishiga munosib hissa qo'shgan. Bunga o'xshash misollarni ko'plab keltirish mumkin. Shu bois bo'lsa kerak, Jomdan ko'plab o'qimishli, bama'ni insonlar yetishib chiqqan.

O'tgan asrning yetmishinchi yillari jomlik Usmon aravakash ismli otaxon kampiri Nurbish momo bilan birga otanonidan bevaqt yetim qolgan sakkiz nafar bolani tarbiyasiga olib, o'zlarining sakkiz nafar farzandiga qo'shib oq yuvib, oq tarab voyaga yetkazgan ekan. O'n olti nafar bola ulg'aygan katta oila qanchalik nochor bo'lmasin, farzandlar ma'naviy va jismoniy sog'-salomat voyaga yetib, bugun el koriga yaramoqda. Bu oilaning tirikchiligi esa Usmon boboning aravakashligi-yu Nurbish momo to'qigan gilamlari bilangina but bo'lgan, xolos.

Bugun ham qishloq ahlining bunday saxovatpeshaligi, ilmparvarligi avloddan avlodga o'tib, savob ishga qo'l urish, ayniqsa, ertamiz egalari kamolga yetayotgan maktablarda o'quvchilar uchun sharoitlar yaratish, iqtidorlilarni qo'llab-quvvatlash davom etmoqda.

Samarqand veterinariya meditsinasi institutida faoliyat olib borayotgan taniqli professor Pirnazar Davronov ham Jom qishlog'idan. U qishloqdagi 21-maktabni bitirgan. Damlaning nufuzi oliy o'quv yurti professori darajasigacha yetishida o'z qishlog'idagi mo'jaz ta'lim maskani, mehribon ustozlari, qishloqdagi sog'lom

ma'naviy muhit va ma'rifatparvar insonlar qanot bo'lgan. Shu bois bugungi kungacha maktabdagi ta'lim-tarbiya jarayoni, o'quvchilarning qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash, ustoz-murabbiylarning malakasi va tajribasini oshirish damlaning diqqat markazida bo'lib keldi.

2009-yili professor Pirnazar Davronov ajoyib tashabbusni ilgari surdi. O'zi o'qigan 21-umumta'lim maktabida 8 nominatsiya — "Eng ko'p kitob o'qigan o'quvchi", "Ingliz tilini eng yaxshi biladigan o'quvchi", "Kompyuterni eng yaxshi biladigan o'quvchi", "Eng ko'p she'r yod olgan o'quvchi", "Eng ko'p formula (matematika, fizika, kimyo fanlaridan) biladigan o'quvchi", "Eng chiroqli yozadigan o'quvchi", "Eng yaxshi insho yozgan o'quvchi" hamda "Qishloq tarixi bilimdoni" bo'yicha ko'rik-tanlov o'tkaziladigan bo'ldi. G'olib va sovrindorlarni munosib taqdirlash va rag'batlantirish maqsadida domla o'z hisobidan uch million so'm mablag' ajratdi. O'sha yillari bu summa kichik emasdi. Maktabda ushu ko'rik-tanlovni o'tkazish an'ana tusini oldi. Shundan buyon har yili bir marta Pirnazar Davronov o'z mablag'i hisobidan iqtidorli o'quvchilarni rag'batlantiradi.

Keyinchalik ko'rik-tanlovda nafaqat 21-umumta'lim maktabi, balki unga yaqin boshqa maktablarning o'quvchilari ham ishtirok eta boshladi. Yildan-yilga tashabbus qanot yozib, o'quvchilari ishtirok etadigan maktablar soni 14 taga yetdi. Ishtirokchilar soni ham besh yuz nafargacha ko'paydi. Shu bilan birga, ko'rik-tanlovni o'tkazish shartlari, umumta'lim fanlari qamrovi ham kengaya bordi. Endilikda o'quvchilar o'rtasida o'tkaziladigan bu bellashuv "Prezident asarlari bilimdoni", "Qomusimiz bilimdoni", "Qishloq'imiz tarixi

bilimdoni", "Ekologiya sohasi bilimdoni", "Kompyuter sohasi bilimdoni", "Eng mohir musavvir (hunarmand, sozanda, xonanda)" nominatsiyalari hamda sport va umumta'lim fanlarini qamrab olgan 32 yo'nalish bo'yicha o'tkazila boshlandi. Har yili aprel oyining oxirgi yakshanbasida "Professor Davronov izdoshlari" ko'rik-tanlovi tashkil etiladigan bo'ldi.

— Bu ishlarning barchasi tegishli tashkilotlarning ruxsati va qonunda belgilangan tartibda amalga oshirilishi uchun juda ko'plab idoralarning eshigini qoqishimga, byurokrat amaldorlarning qarshisida sarg'ayishimga to'g'ri keldi, — deydi professor Pirnazar Davronov. — Bu ezgu ishlarga qarshi chiqqanlar ham bo'ldi. Intilganga tole yor, deganlaridek, va nihoyat Samarqand viloyati hokimi E.Turdimovning amaliy yordami bilan ishlarim yurishdi.

Ayni sa'y-harakatlar o'zining ijobiy natijasini ham bera boshladi. Musobaqalarda, bilimlar bellashuvlarida chiniqqan, o'z ustida ishlab, ilm olish bilan mashg'ul bo'lgan o'quvchilar orasidan viloyat va respublika miqyosida o'tkaziladigan olimpiadalarda munosib ishtirok etib, g'oliblar safidan o'rin oladigan yoshlar yetishib chiqqa boshladi. Shu bois, maktablar o'quvchilari orasida

lab-quvvatlash va rag'batlantirish moddiy manbaga borib taqaladi. Professor ko'rik-tanlovning an'anaviyligini ta'minlash, o'quvchilar iqtidorini ro'yobga chiqarishdek ezgu ishni o'zidan keyin ham davom ettirish uchun hech ikkilanib o'tirmay "Nexia" rusumli avtomobilini sotdi. Uning pulini TIF "Milliy banki" Samarqand filialiga omonatga qo'yib, olinadigan har yillik foiz hisobidan ko'rik-tanlovda g'olib bo'lgan o'quvchilarga bir martalik stipendiya joriy etdi.

An'anaviy tarzda davom etayotgan "Professor Davronov izdoshlari" ko'rik-tanlovi o'tgan yili ayrim sabablarga ko'ra o'tkazilmay qoldi. Tanlovni qanday bo'lmasin, tashkil etish uchun domla bor kuch-g'ayratini ishga soldi. Bir necha mutasaddi idoralar rahbarlari qabulidan tarvuzi qo'ltig'idan tushib chiqdi. Va nihoyat, Samarqand viloyati hokimi E.Turdimovning amaliy yordami bilan ushu ko'rik-tanlov huquqiy maqomga ega bo'lib, joriy yilning aprel oyi yakunida Jom qishlog'idagi pedagogika kolleji binosida yuksak saviyada o'tkazildi.

Bellashuvda ishtirok etgan 235 nafar o'quvchining 90 nafari 1-, 2- va 3-o'rinlarni qo'lga kiritib, har doimgidek munosib rag'batlantirildi. Bu safar mazkur xayri ishga O'zbekiston yoshlar ittifoqi markaziy kengashi, Nurobod tuman hokimligi ham hissa qo'shdi. G'oliblarga pul mukofotlari hamda viloyat o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi boshqarmasining 60 dona kitoblar jamlanmasi sovg'a qilindi.

Pirnazar Davronov tomonidan ilgari surilgan ushu tashabbus barcha zilolari, maktabga biror marta borib, farzandining ta'lim-tarbiyasidan xabar olmaydigan

bu ko'rik-tanlovda ishtirok etishga ishtiyoq ham ortdi. O'quvchilarga chuqur bilim bergan, faoliyati davomida yutuqlarga erishib kelayotgan malakali pedagoglar ham professor Pirnazar Davronov tomonidan munosib rag'batlantirila boshlandi.

"Professor Davronov izdoshlari" ko'rik-tanlovning adolatlari o'tishini ta'minlash maqsadida tajribali ota-onalardan hakamlar, kuzatuvchilar guruhi tuzilib, g'oliblar, eng munosiblar rag'batlantirila boshlandi.

Xayrli tashabbus bilan boshlangan ko'rik-tanlovning davom etishi, ilgama chanqoq yoshlarning intilishlarini qo'l-

ba'zi ota-onalar uchun ibrat bo'ldi. Ularni farzandi taqdiri, kelajagi uchun daxldorlikka undadi. Qolaversa, maktab ta'limini nazorat qilish birgina davlat idoralari, xalq ta'limi boshqarmasining vazifasi emas, keng jamoatchilikning e'tibor markazida bo'lishi lozimligini isbotladi. Uzoqni ko'zlab, shu el farzandlari taqdiri uchun fidoyilik ko'rsatgan professor Pirnazar Davronovning sa'y-harakatlari, shubhasiz, tahsinga sazovor.

Hakim JO'RAYEV,
"Ma'rifat" muxbiri

Suratlarda ko'rik-tanlov jarayonlaridan lavhalar aks etgan.

Bolalar uchun lug'atlar "guldasta"si

Bola shaxsining har tomonlama rivojlanishi, umuman, barkamol avlod tarbiyasida nutqning boy va benuqson bo'lishi muhim ahamiyatga ega. Bolaning nutqi bilan birga, tafakkuri ham taraqqiy etadi. Bu jarayon o'z vaqtida to'g'ri tashkil etilsa, maxsus sharoit va muhit yaratilsa, bolaning har tomonlama yetuk bo'lib o'sishiga zamin hozirlanadi. Ko'plab fanlarining beshig hisoblangan Qadimgi Yunonistonda mustaqil fikrlash va o'z fikrini erkin ifodalash antik davrdayoq san'at darajasiga ko'tarilgan edi. Homer dostonlarida keltirilishicha, o'sha davrlarda harbiy mutaxassislik va boshqa shu kabi ijtimoiy-siyosiy zarur sohalar qatori notiqlik san'atining maxsus boshlang'ich, o'rta va oliy ta'lim darajasidagi maktablari mavjud bo'lib, badavlat oilalar o'z farzandlarini bolalik chog'indanoq maxsus notiqlik san'ati maktablarida o'qitardi. Yuqsak darajadagi nutqiy qobiliyatga egalik har bir fuqaro uchun zaruriy ehtiyojga aylangan edi.

Bolaning ruhiy rivojlanishi — ijtimoiy moslashishi, tafakkurining o'sishida nutq juda muhim rol o'ynaydi. So'zamol, nutqi ravon bolada yoshligidayoq mustaqil fikrlash, o'rni kelganda, o'z fikrini himoya qila olish, mulohaza yuritish qobiliyati shakllansa, nutqida nuqson bo'lgan yoxud so'z xazirasi sayoz bolalarda, aksincha, tortinchoqlik, odamovilik, fikrini erkin bayon qila olmaslik kabi sifatlar rivojlanadi.

Nutqiy salohiyatni o'stirish borasida olib borilayotgan ta'lim-tarbiya ishlari to'g'ri tashkil qilinayotganini bolaning kattalar tomonidan o'qib yoki aytib berilgan jumla, so'zlar ma'nosini anglashi, ularni amalda qo'llay olishi, turli qiyin vaziyatlarda kattalar ko'magisiz muam-molarni hal etishga urinishi, aqliy rivojlanishi, fikrlash qobiliyatining ortishi, o'zini-o'zi nazorat qila olishida ko'rish mumkin. Albatta, bu jarayon kattalar — tarbiyachi va pedagoglardan alohida ko'nikma va mahoratni, qolaversa, maxsus zaruriy ta'limiy vositalar, qo'llanmalar talab etadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqiy savodxonligini oshirishda lug'atlarning o'rni muhimi-jahon tajribasida to'la isbotlangan. Lug'atlar bilan ishlash nafaqat chet tilini o'rgatish, balki o'z ona tilidan mukammal foydalana olish qobiliyatini rivojlantirish, xususan, tinglab tushunish, amalda qo'llash, o'rni ishlatish, o'xshash so'zlarni farqlash, to'g'ri talaffuz etish kabi kommunikativ(lingvistik, sotsiolingvistik, pragmatik) kompetensiyalarni shakllantirishda ham muhim rol o'ynaydi.

Qarshi davlat universiteti "O'zbek tilshunosligi" kafedrasida bir necha yillardan buyon maktab o'quvchilari uchun lug'atlar yaratish ustida izlanishlar olib borilmoqda. Kafedra a'zolarining sa'y-harakatlari bilan yigirmaga yaqin maktab lug'atlari yaratildi va respublikadagi turli tarmoq oliy ta'lim muassasalari mutaxassisleri tomonidan e'tirof etildi.

Jahonning bir qancha taraqqiy etgan davlatlarida maktabgacha ta'limdan oliy ta'limgacha bo'lgan bo'g'inlar uchun leksikografiyaning maxsus lug'atlar yaratish nazariyasi va amaliyoti bilan shug'ullanuvchi alohida o'quv lug'atchiligi tarmog'i shakllangan bo'lib, uning, ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalar uchun lug'atlar ishlab chiqayotgan tarmog'i nihoyatda jadal-lashgan. Dunyoning turli tillarida sohaning maxsus termin, tushuncha va ruכלari ham paydo bo'lgan bo'lib, bu masalaning naqadar dolzarb ekanini isbotlaydi. Masalan, ruslarda "Учебник дошкольника", "Мой первый словарь", inglizlarda "Collins first school dictionary", "Macmillan first dictionary", "Merriam Webster's first dictionary", "Scholastic children's dictionary", "Children's dictionary", "Dictionary for kids", "Learning dictionary", xitoyliklarda "Booculchacha", ukrainlarda "Міні – підручник для дошкільнят" ruכלari ostida son-sanoqsiz lug'atlar yaratilgan, leksikografiyada учебный словарь, школьный словарь, первый словарь дошкольника, school dictionary, educational dictionary, children's dictionary, dictionary for kids, learning dictionary kabi faol terminlar paydo bo'lgan.

Yaqinda "O'zbek tilshunosligi" kafedrasida yana bir xayrli ish amalga oshirildi. Kafedra professor-o'qituvchilari, doktorant, ilmiy izlanuvchilar, magistrlar tomonidan maktabgacha yoshdagi bolalar uchun "Mening

birinchi lug'atim" ruknida o'nta rangli-bezakli o'quv izohli lug'at-qo'llanma nashrga tayyorlandi. Ular bilan tanishing:

Rukn: "Mening birinchi lug'atim".
Nomi: "Olam mening nigohimda".
Turi: Lug'at-qo'llanma.
Qamrovi: 1000 dan ortiq so'z va birikma.
Muallif: B.Bahriddinova, Z.Rahmatova.

Lug'at maktabgacha yoshdagi bola ruhiyatida o'zini qurshab turgan olamning lisoniy manzarasi to'g'risida tasavvur hosil qilish, tabiat hodisalarini, hayvonot, o'simliklar olami, ijtimoiy hayotdagi turli voqea-hodisalar, ommaviy axborot vositalari uzatayotgan xabarlar, kattalar o'qib bergan yoki bevosita o'z o'zi qiyotgan jahon va o'zbek adabiyoti, xalq og'zaki ijodi namunalaridagi izohlatilgan so'z va jummalarni izohlash uchun xizmat qiladi.

Lug'atda so'zlar alifbo tartibida joylashtirilgan.

Rukn: "Mening birinchi lug'atim".
Nomi: "So'zdan so'zni farqlaymiz".
Turi: Lug'at-qo'llanma.
Qamrovi: 100 ga yaqin so'z.

Muallif: N.Yo'ldosheva, R.Nabiyeva
Bolalar nutqida talaffuzi va yozilishi yaqin, ammo ma'nosi boshqa-boshqa bo'lgan so'zlarning o'rni almashtirish, so'z qo'llash bilan bog'liq xatolik ko'p kuzatiladi. Lug'at bola nutqiy faoliyatining dastlabki davrlaridayoq bunday xatoliklarga barham berish, talaffuzdosh so'zlarni farqlash va ularni nutqda to'g'ri qo'llashga o'rgatishda muhim rol o'ynaydi.

Lug'atda so'zlar alifbo tartibida izohlangan.

Rukn: "Mening birinchi lug'atim".
Nomi: "Rangin olam".
Turi: Lug'at-qo'llanma.
Qamrovi: 50 dan ortiq so'z.
Muallif: Y.Tursunova.

Bolaning borliqdagii ranglarni tanishi, o'zbek tilidagi mavjud rang nomlarini bilishi, rangni bildiruvchi so'zlarni o'z o'rnida to'g'ri ishlashi bilan bog'liq bo'lgan ko'nikmani rivojlantirishga mo'ljallangan.

Lug'atda rang-tusni bildiruvchi so'zlar ranglar aylanasi tartibi bo'yicha, rang darajalarining ortib borishiga ko'ra joylashtirilgan. Bir rangdan ikkinchisiga o'tish bosqichidagi oraliq ranglar va aralash rang nomlari alohida izohlangan.

Rukn: "Mening birinchi lug'atim".
Nomi: "Kiyim-kechaklar".
Turi: Lug'at-qo'llanma.
Qamrovi: 50 dan ortiq so'z.
Muallif: M.Turdiyeva.

Bolaning o'zi bevosita foydalanadigan, turmush tarzida mavjud bo'lgan kiyim-kechak nomlarini bilish va ulardan nutqda to'g'ri foydala-

nish ko'nikmasini o'stirishga mo'ljallangan.

Lug'atda kiyim nomlari o'zaro turlarga bo'linib, ichki alifbo tartibida izohlangan.

Rukn: "Mening birinchi lug'atim".
Nomi: "Meva va sabzavotlar".
Turi: Lug'at-qo'llanma.
Qamrovi: 50 dan ortiq so'z.
Muallif: A.Botirova.

O'zbek xalqining kundalik iste'mol mahsulotlari sirasiga kirgan, shuningdek, bola yashab turgan hududda yetishtiriladigan, iste'mol qilinadigan meva va sabzavot nomlarini bilish, ulardan nutqda to'g'ri foydalanish ko'nikmasini rivojlantirish uchun xizmat qiladi.

Lug'atda meva va sabzavot nomlari guruhlariga ajratilib, ichki alifbo tartibida izohlangan.

Rukn: "Mening birinchi lug'atim".
Nomi: "Hayvonot olami".
Turi: Lug'at-qo'llanma.
Qamrovi: 100 dan ortiq so'z.
Muallif: Xurshida Sattorzoda.

Bola istiqomat qiladigan hududda mavjud bo'lgan va o'zbek turmush tarzida nomi ishlatiladigan uy hayvonlari hamda yovvoyi hayvon nomlarini izohlash, bu so'zlardan nutqda to'g'ri foydalanish ko'nikmasini rivojlantirishga mo'ljallangan.

Lug'atda hayvon nomlari o'zaro turlarga bo'linib, ichki alifbo tartibida izohlangan.

Rukn: "Mening birinchi lug'atim".
Nomi: "Komillik sari ilk qadam".
Turi: Lug'at-qo'llanma.
Qamrovi: 100 dan ortiq so'z va birikma.
Muallif: Sh.Bobojonova.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni xalqimizning boy ma'naviy, madaniy, tarixiy merosi, milliy qadriyatlariga sodiq, ma'naviy-axloqiy barkamol qilib tarbiyalash, ularning axloqiy sifatlarini bildiruvchi so'zlarni bilish, ulardan nutqda o'rinni foydalanish ko'nikmasini shakllantirish uchun xizmat qiladi.

Lug'atda so'zlar alifbo tartibida joylashtirilgan.

Rukn: "Mening birinchi lug'atim".
Nomi: "Bayramlarimiz".
Turi: Lug'at-qo'llanma.
Qamrovi: 30 dan ortiq so'z va birikma.
Muallif: Sh.Rahimova.

Lug'at maktabgacha yoshdagi bolada o'zbek xalqi hayotidagi muhim sanalar — umumxalq bayramlari, kasb bayramlari, mavsumiy bayramlar, muhim ijtimoiy-siyosiy tadbirlar haqida tushuncha hosil qilish, uni milliy ma'naviyatimiz, qadriyatlarimizga sodiq qilib tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi.

Lug'atda bayram nomlari va ular haqidagi ma'lumotlar o'zaro turlarga bo'linib, kalendar yili boyicha izchil tartibda berilgan.

Rukn: "Mening birinchi lug'atim".

Nomi: "Mening shahrim".

Turi: Lug'at-qo'llanma.

Qamrovi: 50 ga yaqin so'z va birikma.

Muallif: X.Norxo'jayeva.

Lug'at bolaning tug'ilib o'sgan joyi, uning tabiati, zamonaviy va tarixiy inshootlari, qadamjolari xususida tasavvurga ega bo'lishi, o'zi yashab turgan muhit, atrofidagi olam to'g'risida fikrini mustaqil bayon qila olish ko'nikmasini o'stirish, milliy ma'naviyatimiz, qadriyatlarimizga sodiq qilib tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi.

Lug'at Qarshi shahri misolida tayyorlanib, so'zlar bola yashab turgan hudud bilan bog'liq tushunchalarning muhimlik darajasiga ko'ra tartiblandi.

Rukn: "Mening birinchi lug'atim".

Nomi: "Mening oilam".

Turi: Lug'at-qo'llanma.

Qamrovi: 100 ga yaqin so'z va birikma.

Muallif: K.Rahimova.

Lug'at bolani qurshab turgan muhit, oila a'zolari, yaqin va uzoq qarindoshlari nomlarini izohlash hamda uning nutqida shunday so'zlardan unumli va to'g'ri foydalanish ko'nikmasini o'stirishda muhim rol o'ynaydi.

Lug'atda so'zlar alifbo tartibida joylashtirilgan.

Mazkur lug'atlarning barchasi, asosan, 3—7 yoshli bolalar, shuningdek, MTM tarbiyachilari, ota-onalar uchun ham mo'ljallangan bo'lib, bolaning o'zini qurshab turgan olam bilan muloqotga kirishishida muhim vosita bo'la oladi.

Ma'lumki, bola, asosan, 5—7 yoshgacha bo'lgan davrda katta tezlikda so'z xazirasini to'ldiradi. Atrof-muhitni o'rganadi, tevarakka mustaqil nazar tashlaydi, ongida olamning lisoniy manzarasi chiziladi. Yaratilgan lug'atlar ana shu fiziologik, psixologik, intellektual jihatdan faol yoshida bolaga munosib ko'makchi bo'la oladi. To'g'ri, bu yoshdagi bolalarning barchasi ham lug'atni birdek mustaqil o'qish imkoniyatiga ega bo'lmaydi, ammo tarbiyachilar, ota-onalar ko'magida rasmlar va izohlar bilan tanishtirilsa, biz ko'zlagan maqsadga to'la erisha bo'ladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun yaratilayotgan ushbu lug'atlarda so'zlarni tanlash, izohlashda jahon leksikografiyasida o'quv lug'atlariga qo'yilgan talablar mo'ldir bolaning yoshi, ruhiyati, dunyoqarashidan kelib chiqildi. Lug'atdan foydalanish samaradorligini oshirish maqsadida unga qo'shimcha topshiriqlar, savollar, testlar ilova qilindi. Bu jihatdan ularni lug'at-qo'llanma deb atasa ham bo'ladi. Lug'atlarning rangli-bezakli, ixcham va sodda bo'lishiga e'tibor qaratildi.

Mamlakatimizda maktabgacha yoshdagi bolalarning tafakkurini o'stirish, nutq boyligini oshirish, muloqot madaniyatini egallashi uchun muhim lingvodidaktik vositalarni yaratish harakatlari yaqinda boshlandi. "Mening birinchi lug'atim" ruknida nashr etilgan mazkur lug'atlarning barchasini bir maqsad — maktabgacha yoshdagi bolalarni xalqimizning boy ma'naviy, madaniy, tarixiy merosi, milliy qadriyatlariga sodiq, ma'naviy-axloqiy barkamol qilib tarbiyalash hamda so'z xazirasini boyitish, mustaqil fikrlash, o'z fikrini erkin bayon qilish, to'g'ri va ravon gapirish ko'nikmasini o'stirish maqsadi birlashtiradi. Biroq bolalar uchun lug'at yaratishning so'zlarni tanlash, izohlash, kitobning estetik didga mos, rangli-bezakli bo'lishi bilan bog'liq va boshqa o'ziga xos murakkab tomonlari bor. Oldimizda ushbu lug'atlarni aprotatsiyadan o'tkazish, muvofiqlashtirish, shuningdek, moliyalashtirish bilan bog'liq qator muammolar turibdi.

Bashorat BAHRIDDINOVA,
Qarshi davlat universiteti
"O'zbek tilshunosligi" kafedrasini mudiri,
filologiya fanlari nomzodi

Imlo lug'atining o'zida xato bo'lsa...

Hech toqat qilib bo'lmaydigan holatlar borki, unga biz — tilshunoslar, e'tibor qilmasak, bu kamchiliklarni tuzatishga harakat qilmasak, katta xato bo'ladi, nazarimda. Kasbimiz taqozosi bilan yangi chop etilayotgan kitoblarga ko'p murojaat qilamiz. Kitob maktub emaski, bir kishigagina tegishli bo'lsa. Sahifalari yaproq emaski, bir mavsumdan so'ng yo'q bo'lib ketsa. Unda fikrlar muhrlanadi, so'zlar marjondek tiziladi. Ammo so'zlarning to'g'ri varianti bor bo'la turib, kitoblarga ularni mayib qilgandek, noto'g'ri yozsalar, bunga toqat qilish qiyin. Axir, shundoq ham ko'cha-ko'ya tilimizni istagancha buzib gapiradiganlar, shevaga oid so'zlarni nokerak joyda-da ishlatadiganlar ko'p uchraydi.

Gohida ziyolilar, tilshunoslik sohasi mutaxassislarining har qadamda uchraydigan yorliqlar, ko'rgazma, reklama, e'lon, joy nomlarida yo'l qo'yilgan imlo xatolari to'g'risida "g'ij-g'ij xato" deganini eshitib qolamiz. O'zimiz-chi? Turgan mavqeyimizga yarasha savodlimizmi? Muallif minglab nuxxada chop etiladigan kitobning har bir o'quvchisi oldida javobgar ekanini his etadimi? Bor aybni harf teruvchiga osongina ag'darishdan ma'no yo'qligini tushnadimi?

2012-yili "Sharq" nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati tomonidan chop etilgan "O'zbek tilining kirill va lotin alifbolaridagi imlo lug'ati" (T. Tog'ayev, G.Tavaldiyeva, M.Akromova) ona tili va adabiyot fani o'qituvchilari uchun yosh avlodga tilimiz imlosini o'rgatishda hamda sohaning boshqa mutaxassislariga ish yuritishda eng muhim manba, tayanch bo'lib xizmat qiladi. Muqovasi juda qimmatli manba ekanini aytib turgan bu kitobni ko'p mutaxassislar qo'lida ko'ramiz. Biroq bu kitobning o'zi mukammalmi? Uning o'zi imloviy jihatdan solishtirish va tuzatishlarga muhtoj emasmi?

Akademik litsey o'quvchilarining, ba'zida maktab o'quvchilarining lug'at va ayrim so'zlar imlosi borasidagi savollariga javob topib berolmay qiyinaladi kishi.

Avvalo, lug'atning nima uchun lotin yozuvi asosida o'zbek alifbosi tartibida tuzilmaganiga hayron bo'lasiz. Axir, lotin yozuvi asosidagi o'zbek alifbosi qabul qilinganiga chorak asr, imlo qoidalarini tasdiqlanganiga 23 yil to'ldi. Balki sabab kitobning kirill yozuvi asosidagi alifboda ta'lim olgan mutaxassislar uchun ham mo'ljallanganidir. Biroq mualliflar nahotki, ularning, hech bo'lmasa, lug'atdan foydalanish uchun yangi alifbomizni yo'dlab olishiga ko'zi yetmagan bo'lsa. Agar lug'at o'rta va oliy ta'lim bosqichida tahsil olayotganlar uchun ham mo'ljallangan ekan (shuni yodda tutish kerakki, lug'atdan foydalanuvchilarning katta qismi o'quvchi-talabalar bo'lib chiqadi), uni tezda lotin yozuvi asosidagi o'zbek alifbosi tartibida shakllantirmoq joiz.

Darvoqe, bu maqolani yozishimizga turki bo'lgan voqea xususida. Insholar tanlovda o'quvchining inshosida "naqarat" so'zi "naqorat" tarzida yozilgani uchun imlo xato sifatida belgilandi. O'quvchi o'z inshosini ko'rishni iltimos qilib, yuqoridagi so'zni to'g'ri yozganini isbotlash uchun shu lug'atni olib keldi. Bizning so'zimiz o'quvchi oldida ham, ota-ona oldida ham qimmatini yo'qotdi. Axir, uning qo'lida "Sharq" nashriyoti tomonidan 10 000 nuxxada chop etilgan mazkur kitob bor edi. Hayronmiz, nega mualliflar kirill yozuvida ham so'zlar imlosini buzib ko'rsatishga jur'at etgan.

Endi lug'at tuzuvchilar yo'l qo'ygan loyqaydliklar natijasida yuzaga kelgan xatolik va kamchiliklarga to'xtalsak.

1. Lug'atdan keng iste'molda bo'lgan, ya'ni qo'llanish doirasi chegaralanmagan qator so'zlarni, ularning imlosini bilish zarur bo'lgani holda, topib bo'lmaydi. Masalan: abadulabad, davomiylik, dalachoy, dali-devona, duotalab va hokazo.

2. Tarixiy-milliy tilimizga xos bo'lgan so'zlar imlosi o'ta zarur bo'lgani holda, ular kitobga kiritilmagan (kichiri, mirzaboshi, mixxat).

3. Lug'atdan qandaydir sababga ko'ra aksariyat yasa-ma fe'llar (kirlamoq, kichiklashmoq, mavjlanmoq) tushirib qoldirilgan.

4. Aql-hush so'zi aql-xush tarzida keltirilgan. Tuzuvchilar shunday so'z bor deysishlari mumkin. Biroq aql-hush (aql-hushi joyida ekan) so'zining o'zi negadir lug'atda keltirilmagan.

5. Avvalgi beshta lug'atda mavjud bo'lgan, tik ma'nosi beradigan adil so'zi keltirilmagan, adolat ma'nosini beruvchi adl so'ziga to'g'ri, adolat deb izoh berilgan.

6. Yangicha innovatsiyalar davrida neologizm sifatida keng ishlatiladigan va uning to'liq muqobili sifatida o'zbek tilida biror so'zni keltirib bo'lmaydigan aprobat-siya so'zi lug'atda yo'q.

7. Bir yoqlama so'zi ajratib yozilgani holda ikkiyoqlama so'zi qo'shib yozilgan. Biz esa zukko o'quvchilarning savoliga nima deb javob berishga, bu so'zlar imloning qaysi qoidalari asosida ikki xil yozilganini tushuntirishga hayronmiz.

8. Naq shu kitobning 21-sahifasidagi ajratib yozish qoidalarini 82-betdoyoq buzilgan, ya'ni birdan bir so'zi chiziqcha bilan yozilgan.

9. Qandaydir (so'z boyligimiz kamligi pand berib xato qilayotgandirmiz balki) "manzarat" so'zi keltirilgan, lekin juda ko'p ishlatiladigan "manzirat" so'zi esa lug'atda yo'q.

10. Ona tilimizda mavjud bo'lgan "moyak" so'zi uchramaydi, biroq "mayak" degan so'z bor.

11. Lug'atda "metall-lom" so'zi uchraydi. O'zi tilimizda shunaqa shakldagi so'z bormi, deb o'ylanib qolmas, kishi.

12. Qandaydir "muashshax" so'zi kiritilgan. Bu yangi atama sifatida adabiyotga kiritilgan bo'lsa, biz bundan xabar-ardor bo'lgan bo'lardik. Avvalgi izohli lug'atlarimizda bunday shakldagi so'z yo'q. Lug'atdan lirik she'r shakllaridan biri bo'lgan "muashshah" so'zini esa topib bo'lmaydi.

13. "Munkar-nakir" so'zi har ikki yozuvda ham chiziqcha bilan yozilgan. Avvalgi izohli lug'atlarda bu so'z qo'shib yozilgan. Ayrim so'zlar imlosining o'zgartirishida yangi lug'atga yangilik kiritilgani inobatga olingandir, lekin 1956-yildan beri o'zgartirish kiritilmagan imlo qoidalarida asosida yozilgan so'zlarni, hech bo'lmasa, to'g'ri ko'chirilsa bo'lardi.

14. "Tagzamin" so'zi keltirilmagan.

Bu qatorni hali ko'p davom ettirish mumkin (taxminan 250 ta).

Akademik litsey o'quvchilarining, ba'zida maktab o'quvchilarining lug'at va ayrim so'zlar imlosi borasidagi savollariga javob topib berolmay qiyinaladi kishi.

Soha mutaxassislariga ilmiy, kitob nomli ma'naviy boyligni, ayniqsa, butun xalqni qattiq hurmat qilishlari zarurligini, bu esa o'z yelkalariga dadillik bilan olgan vazifalariga o'ta mas'uliyat bilan yondashishlarida namoyon bo'lishini eslatib qo'ymoqchimiz. Yana shuni ta'kidlamoqchimizki, xolis yordam kerak bo'lsa, mutaxassis sifatida hamisha ko'makka tayyormiz. Bizga butun xalq qo'lga yetib borib, o'zbek ilm-fani mavqeyi, tilshunos olimlar bilimini namoyon etuvchi bebaho xazina — kitoblar to'g'ri chop etilsa hamda yoshlarimizning biz kattalarga ishonchi so'nmasa, shu kifoya.

Mas'mura ZOHIDOVA,
O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi
yoshlar bo'limi bosh mutaxassisi

Matonat

Inson hayotida shunday damlar bo'ladiki, u butun umr mazmunini belgilab beradi. Komiljon ham tengdoshlari qatori maktabda to'rt yil o'qidiyu ko'rish qobiliyati susaygach, besh yil uyda o'tirib qoldi. Mana shu davrning har lahzasi iztiroblardan iborat bo'ldi. Endi nima bo'ladi? Kelajakda kim bo'ladi? Nahotki, hayoti zulmatda o'tsa?

O'sha kunlari u xitoy yozuvchisining "Tirishqoq Yun Su" hikoyasi haqida eshitib qoldi. Aytishlaricha, inson harakat qilib erishmaydigan cho'qqi yo'q ekan. Nega men uyda hammaga mute bo'lib o'tirishim kerak? Ertadan kechgacha uyda o'zgalarning qo'liga qarab yashab bo'ladimi? Uning ko'nglida biror kun mo'jiza ro'y berishi kerak edi. Qachon o'sha kun keladi? Qarshi shahrida ko'zi ojiz bolalar o'qiydigan maxsus maktab borligi haqida eshitdi-yu, uydagilardan o'sha joyga olib borishlarini so'radi. Mayli, ko'ngli qolmasin, deb u yerga birga borishdi. O'shanda bola endi 14 yoshga kirgan, maxsus maktabdagilar tengdoshlari bilan o'qitish uchun yoshi o'tib ketibdi, deya rad qilishdi. Ayniqsa, Zoir Rahmonov degan o'qituvchi Komiljonga ishonch bildirmadi:

— Baribir foydasi yo'q, 5-6-sinf-larni o'tkazib yuborgan. 7-sinfga qabul qilmaymiz, — deb turib oldi.

"Yo'q, o'qimasam bo'lmaydi". Bunday qat'iyat o'jarlikka yo'yildi. Komiljon 5-6-sinf-dasturini takrorlash hisobiga qisqa muddatda topshiraman, dedi. U holda Brayl yozuvi nima bo'ladi? Astoydil harakat qilgan bola bu alifbani bir haftada o'rganib oldi. Barmoqlar sezgiriligini oshirish kerak. Buning uchun ignalar qo'lini bir necha bor qonatib yubordi. "Mayli, qon — yorug'lik", deb chidadi. Yaxshi, ro'yxatga kiritmay turamiz, bir-ikki oy darslarga qatnasin-chi, sinovdan o'tolarmikan. Bu qaror bolaning ko'ngliga nur indirganday bo'ldi. Qisqa muddatda Komiljon tengdoshlariga yetib oldi. Ba'zi predmetlar bo'yicha o'zib ham ketdi. Haqnazar Po'latov degan o'qituvchi: "Komiljonga ishonasa bo'ladi, u a'lochilar safiga kirishi mumkin", deganda boshqa muallimlar ham tajribali ustozning so'ziga ishonishdi.

Bu orada yigitcha Vali G'ofurovning "Vafodor" kitobini o'qib chiqdi. Inson, qanday holatda bo'lmasin, o'z o'mini yaratishi kerak. Roman qahramonlari hayoti unga shunday xulosa qilish uchun asos bo'ldi. Kitob sarvarag'ida "Igna bilan yozilgan roman" degan eslatma bor edi. Demak, muallif ko'zi ojiz inson. Shu holatda katta bir kitob yozibdimi, Komiljon ham harakat qilsa bo'ladi. 2007-yili maktabni bitirgach, hujjatlarini O'zbekiston Milliy universitetining filologiya fakultetiga topshirdi. Bu yerdagi talab maktabdagi bir necha barobar yuqori bo'lishi didan his qildi. Tun-u kun qo'ldan kitob tushmadi. Oliy o'quv yurtini "a'lo" baholarda bitirdi. Qani endi, shu olgan

bilimlarni talabalariga o'rgatsa. Buning uchun mehnat stajiga ega bo'lishingiz kerak, deyishdi. Mayli, bunisini ham bajaramiz. Toshkent avtomobil yo'llari instituti qoshidagi Uchtepa akademik litseyida ishlashni ko'ngliga tugdi. Litseydagilar Komiljonga yo'q deyishmadi-yu, dastlab haftasiga 6 soat dars berilishini aytishdi. Ko'rish qobiliyati past mutaxassisdan samara bo'larmikan, degan ishtiboh litsey rahbarlarini o'ylantirib qo'ygandi. Oradan olti oy o'tgach, Komiljonning dars yuklamasi 30 soatga chiqdi. Bu — bir yarim stavka demak. Bu orada Komiljon ona tili va adabiyoti, tarix fanlaridan repetitorlik ham qildi. Ikki yil ichida undan saboq olgan 20 dan ziyod o'quvchi oliy o'quv yurtlariga muvaffaqiyat bilan qabul qilindi.

Navbatdagi bosqich — magistratura kirish oson bo'lmadi. Adabiyot-shunoslikning adabiyot nazariyasi ixtisosligiga bitta o'rin ajratilgan. Da'vogar 10 kishi. Tarix, falsafa, ingliz tili, ixtisosligidan imtihon topshirish kerak. Shu o'rinda ikki yil repetitorlik qilgani foyda berdi. Fanlardan yuqori ball olgach, Komiljon magistratlar safiga qabul qilindi. Bakalavr bosqichini imtiyozli diplom bilan tugatganini amalda isbotladi.

Izlanuvchan mutaxassis oldiga bir maqsad qo'ydi: magistrlik davrida dissertatsiyani yozib tugatish kerak. Ustoz professor Bahodir Karimov bilan maslahatlashib bitiruv ishi uchun dolzarb mavzu tanlandi. "Hozirgi o'zbek hikoyasida kompozitsiya poetikasi" mavzusi har tomonlama o'rganildi.

Mavzuni izchil tadqiq etish uchun K.Hamroyev yevropa, rus va o'zbek adabiyotshunoslarining kompozitsiya poetikasiga doir nazariy xulosalari umumlashtirilib tasnif etildi va shu asosda hikoya kompozitsiyasi mezonlari belgilandi. Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, badiiy kompozitsiya poetikasi ilk bor hozirgi o'zbek hikoyalari misolida o'rganilgan va kompozitsiya poetikasiga doir ilmiy-nazariy xulosalar umumlashtirildi.

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori Komiljon Hamroyev bugungi kunda Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetining "Adabiyot nazariyasi va zamonaviy adabiy jarayon" kafedrasida katta o'qituvchi vazifasida ishlayotgan.

— Otam o'qimagan. Men o'zimdand tashqari Nazokat opam, ukalarim Mirjahon, Ziyodulla, singlim Sadoqatning oliy ma'lumotli bo'lishi uchun harakat qildim. Shu maqsadga erishganimdan mamnunman, — deydi Komiljon Hamroyev.

Qarang, o'zi bolalik davrida maktabda o'qishi gumon bo'lgan inson keyinchalik shaxsiy namunasi bilan oilaning boshqa a'zolarini ham ortidan ergashtiribdi.

Buning uchun odamdan sabot, iroda talab qilmadi. Ana shu ibrat qahramonimizni kelgusida yana baland cho'qqilarga chorlaydi.

Shuhrat JABBOROV,
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist

O'qituvchi kundaligidan

Oddiy bo'lmagan kunlar hikmati

Kasbini sevgan muallimga uning mashaqqatlari ham huzur baxsh etadi. Aslida maktabdagi har bir kunimizning o'zi hikmat. Ba'zan o'quvchilarni kuzatib ham ulardan ibrat olsa bo'ladi.

"Mening dadam odobsiz"

Odobnoma darsining 1-sinfidagi tahlili yakuni-da bolalarga biroz pand-nasihat qilib qo'ymoqchi bo'ldim: "Bolalar, har doim uyga kirganda salom berish kerak. Odobli bola maktabdan qaytganda barchaga salom berishni kanda qilmaydi. Sizlar ham..."

Shu payt oldingi partada o'tirgan Nasiba "Usto, mening dadam odobsiz ekan-da, har doim uyimizga kirib kelganda hech kimga salom bermaydi", desam bo'ladimi? Vaziyatdan chiqish uchun og'iz juftlagan edim hamki, uchinchi partada o'tirgan Ilyos gapga qo'shildi. "Mening ayam esa "ikki"chi, — dedi u hammani lol qoldirib. — Har kuni menga dars qildiring, desam, kitobing inglizcha, men bilmayman, deb o'qitmaydi".

Pedagog bunday vaziyatga ko'p duch keladi. Lekin muallimlik mahorati shunday paytda ish berishi va o'quvchining salbiy xulosalarini o'zgartirishga xizmat qilishi kerak. O'quvchi har qadamda kattalarni kuzatadi, ularni ko'rib fikrlashni o'rganadi. Shu zaylda ularda atrof-muhitga munosabat shakllanadi. Shunday ekan, hurmatli kattalar, dildanlarimizga har qadamda namuna bo'laylik. Bu bizdan o'zgina intilish, mehnat talab etadi, xolos.

Saxiylik bobida

Muhammadamin birinchi

6-sinf darsidan. O'quvchilarning xayolot olamini rivojlantirish, beg'ubor orzu-istaklarini tinglab, zavqlanish maqsadida darsning mustahkamlash qismida muammoli vaziyat yaratib turaman: "Zolushkaning uchta yong'og'i qo'lingizga tushib qoldi. Birinchi yong'oqdan chiroyli kiyim, ikkinchi yong'oqdan ajoyib shirinliklar, kompyuter, mashina va hokazolarni so'rab bo'ldingiz. Lekin insonning istaklari ko'p, ozulargi cheksiz. Sizda oxirgi yong'og', ya'ni oxirgi tilak qoldi. Yaxshilab o'ylang, siz bu yong'oqdan nima so'rar edingiz?".

Sinfda g'ala-g'ovur boshlandi. Barcha o'z javobini eng tog'ri deb hisobladilar:

— Maktabimizdagi hammaxonaga eng zo'r kompyuter qo'ydirardim!

— Ota-onamni haj safariga olib borardim, sizni ham birga olib ketardim, ustoz!

— Sinfimizdagi har bir bolaga bittadan futbol to'pi sovg'a qilardim!

— Ertangi tadbirda bizning sinf g'olib bo'lishini so'radim!

— Sinfdoshim Gulbahora 100 ta kitob sovg'a qilardim. U kitob o'qishni juda yaxshi ko'radi!

Bolalarning javobi qanday ajoyib. Har birida ezgu istak barq urib turibdi. Ularni tinglaganim sari bolalardik qunvonar edim.

Shu payt tabiatan kamsuqum, tortinchoq Muhammadaminning har doimgidek gurgundan o'zini chetga tortayotganini sezib qoldim. Daf'atan xayolimga keldi: u-chi, u so'nggi sehrli yong'oqdan nima so'ragan bo'lardi? "Muhammadaminni ham eshitaylik-chi", dedim uni dadillikka chorlab. Hamma sergak tordidi. Nigohlar unga qarattildi. Hayajondan qizarib ketgan Muhammadamin do'stlariga bir-bir qarab oldi-da, shunday dedi: "Men oxirgi yong'oqdan o'ziga o'xshagan sehrli yong'oqlar ko'o'p, mana shu xonamiz to'la bo'lishini so'rar

edim!". Birdan bolalar kulib yubordi va Muhammadaminga dakki bera boshladi:

— Boshqa tilaging yo'qmi? Shuncha yong'oqni nima qilasan?

— Chaqib yesa kerakda-a?" degan xitoblar yong'ildi.

— Shuncha yong'oqni nima qilishini o'zidan eshitaylik-chi!", deyman yana Muhammadaminga yuzlanib.

— Men bu yong'oqlarni barcha do'stlaringam tarqatib berardim. Ular o'z tilaklariga erishishardi.

— Xona birdan suv quygandek jimjit bo'lib qoldi. Bu javob oldida "dono", "o'zbilamon" o'quvchilar bilan birga men ham hayratda qolgan edim. Barakalla, Muhammadamin! Men uning shunday kutilmagan va har kimnikidan ko'ra antiqa javobini kutgandim. Chunki tortinchoq bolalarning aksariyatida boshqalardan farqlanib turadigan ziyaliklik bo'ladi.

Azizlarim, biz ba'zan saxiylikni rivoyatlardan, boy-badavlat odamlarning ehsonidan qidiramiz. Ammo bolajonlarimiz qalbidagi cheksiz samimiyat va mehrdan ortiq saxiylikni hali uchratmadim.

Haydovchimi, oshpaz?

Balki shifokordir!

Inson ishdan uyga, uydan ishga qatmayverib, kunlari oddiy va zerikarli o'tayotganidan nolib qoladi. Biroq o'qituvchining kunlari oddiy bo'lmaydi. Chunki bu kunlar ne-ne bo'lajak buyuklar, daholarning kashf etilishiga zamin bo'ladi. Axir, butun dunyoga dovrug' solgan Hazrat Navoiy qalamni ixtiyor etgani yoki buyuk sarkarda Zahiriddin Muhammad Boburning nabirasi Akbarshohning bolalarga g'alabasiga nohaq baho berilganda, mag'lubiyat alamidand tuproqqa dumalab yig'lagani ham oddiy ko'ringan, ammo oddiy bo'lmagan kunlarda ro'y bergan emasmi...

Xullas, ana shunday oddiy bo'lmagan kunda sevimli o'quvchilaringam uyga vazifa qilib insho yozib kelishni topshirdim. Mavzu: "Shirino'zlik, eng avvalo, qaysi kasb egasiga kerak?".

Ertasiga insholar yozib kelindi. Yana ajoyib, bir-biridan qiziq fikrlar. Doimgidek, soddha a'lochilarni bo'lsa-da) e'tiborimni tordidi. "...Mashinaga chiqsam, haydovchi qo'pollik qilsa ham manzilimga yetib boraman, juda bo'lmasa, yarim yo'lda tushib qolaman. Oshxonaga kirsam, oshpaz qattiq gapirsa, chidab ovqatlanib olaman. Chunki qonim och, majburman. Lekin shifokor badjahl bo'lsa-yu, bemor odamga qattiq gapirsa, darding yana ham kuchayib ketsa kerak. Demak, shirino'zlik, avvalo, shifokorlarga kerak".

O'tkirming ma'noli mushohadasidan o'ylagan cho'mib, unga savol beraman: "Nahotki o'qituvchilarga shirino'zlik shartmas, deb o'ylaysan?". Javob yana bolalarga beg'ubor bo'ldi: "O'qituvchilar ustoz-ku! Ularga bu savolni qo'yish umuman kerakmas. Ular har qanday holatda — haq".

Bola o'z javobini berdi, ketdi. Men esa yana chiqur o'ylaganim: "O'qituvchini har kimdand ustun qo'ygan bolajonning ishonchini oxirigacha oqlash uchun biz, muallimlar xato qilmasligimiz kerak. Agar nogohon bir o'qituvchi unga qo'pollik qilsa, bolaning qalbidagi ustoz haqidagi yuksak ehtiromga putar yetadi".

Mavliudaxon MUQIMOVA,
Asaka tumandagi 6-maktabning ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Moziydan sado

Sohibqironning ilk tadqiqotchisi

"Boburnoma" asarini dunyo olimlari yakdillik bilan qomusiy asar sifatida baholashgan va temuriylar Uyg'onish davri va Bobur mavzusini yoritish bo'yicha mukammal manba, deb bilishgan. Asarning o'ziga xos muhim jihatlaridan biri, unda tarixiy shaxslar, buyuk siymolar, hukmdorlar, muhaddislar, olimlar, ijodkorlar, tarixchilar, san'atkorlar va oddiy insonlar haqida aniq ma'lumotlar, izohlar, tasvirlar, sharhlar, umuman, turli darajadagi tanishtiruv xarakteridagi dalillarining mahorat bilan keltirilganidir.

Asarda markazlashgan davlat asoschisi, buyuk sarkarda, ilm-fan, adabiyot, san'at, madaniyat homiysi, temuriylar Uyg'onish davri asoschisi Sohibqiron Amir Temur nomi, hayoti, faoliyati bilan bog'liq o'ttizdan ziyod tasvir, lavha, izohlarning keltirilishi ham nihoyatda e'tiborli.

Bobur Amir Temur nomini otasi Umarshayx mirzo bilan bog'liq bayonlar sabab tilga olib, to Dehli va Agra shaharlarida kechgan voqealar tasvirigacha u bilan birma-bir tanishtirib borgan. Shu bois, Boburni ulug' bobokaloni Amir Temur shaxsining ilk tadqiqotchi va targ'ibotchilaridan biri, deb aytish mumkin.

Tadqiq va talqin qilinayotgan o'ttizdan ortiq tarixiy ma'lumotlar, lavha-yu tasvirlar asosida Amir Temur va Boburning o'zaro musharakat tomonlarining ayrim jihatlarini adib Xayridin Sultonov "Bobur" nomli badiasida mahorat bilan yoritib bergan bo'lsa, "Bobur ensiklopediyasi"dagi "Amir Temur" maqolasida ham "Boburnoma"ning 37a, 162b, 163a, 224b, 291b, 226b sahifalaridagi ma'lumotlar qisman aks etgan. Porso Shamsiyev, Sodiqliq Mirzayev va Eyje Mano nashrlari asosida boburnosh olim Saidbek Hasanov qayta nashrga tayyorlagan "Boburnoma"ning 2002-yilgi namunasi ilmiy-tanqidiy matn asosida tuzilgan "Kishilar nomlari" ko'rsatkichida Bobur asarida Temurbek deb yozgani, Temurbek nomi bilan o'ndan ortiq ma'lumot sanab ko'rsatilgani aytiladi. Ayni paytda, atoqli olimlarimiz N.Mallayev va B.Valixojayev "Boburnoma"dagi tarixiy shaxslar ta'rifi va tasviriga bag'ishlangan tadqiqotlarida davr taqozosiga ko'ra, Amir Temurni tilga olganlarini ham qayd etib o'tish lozim.

"Boburnoma"da keltirgan Sohibqiron Amir Temurga oid barcha ma'lumot tanishtiruvlari mohiyat — e'tibori bilan bir maqola doirasida quyidagicha tasnif va talqin etish mumkin:

1. Umarshayx mirzo, Husayn Boyqaro va boshqa temuriylarning valodat va nasabi bilan bog'liq lavhalarda sulola va davlat asoschisi Amir Temur nomi yuksak hurmat bilan tilga olingan tasvirlar.

Bobur asar avvalida otasining valodat va nasabiga to'xtalarkan ekan, bu figuri o'zgacha ruh, alohida mehr va sog'inch-u qo'msash bilan batafsil yozgan, hatto nechanchi o'g'il, kimdan katta, kimdan kichikligi haqida ham izoh va tushuntirish bergan. Umuman, "Boburnoma"ning Amir Temur yodga olingan barcha o'rinlarida u an'anaviy ravishda sohibqironni Temurbek

nomi bilan zikr qilgan. Ammo temuriylar sulolasiga mansub bo'lgan o'zining va o'zi kabi boshqa shahzodalarning temuriy-zodalardan ekanligini esa tarixiy fonda yorqin va ta'sirli ifodalash maqsadida ba'zi lavhalarda "Temurbek naslidin", "Temurbek avlodin" "Temurbekning zodu budi" yoki "Temurbekdek ulug' podshoh", "Temurbekning yurti", "Temurbek avlodi ilgida", "bizning xonavodimiz" tarzida ham zikr etgan. Temurbek nomi yurakka yaqin olinib, Sharafiddin Ali Yazdiy "Zafarnoma"sida, Lutfiyning Amir Temurning to'rtinchi o'g'li Shohruh mirzoga atab o'zbek tilida yozgan madh qasidasida, Alisher Navoiyning "Munshoat"i, XVI asrda turkiy tilda yaratilgan O'tamish Hoji ibn Muhammad Do'stiyning "O'tamish Hoji tarixi" asaridagi "Dostoni O'g'uzxon zikrida" ham uchraydi.

2. Ma'lum bir bek, umaro tilga olingan o'rinlarda.

"Boburnoma"da Amir Temurdan tarbiya, muruvvat, yorug'lik ko'rgan bek, umaro, amaldorlar to'g'risida talaygina qimmatli fikrlar mavjud. Bobur bu kabi fikrlarini ishonarli qilib, "Temurbek rioyat qilg'on" degan shaklda ta'kidlaydi. Masalan, "xavotun va sarori" haqidagi ma'lumotda onasi Qutluq Nigorxonimga alohida to'xtalar ekan, bobosi Yunusxonning ona tomonidan qarindoshligi Shayx Nuriddinbekka borib bog'lanishi haqida "Yunusxonning onasi turkistonliq qipchoq beklaridan Temurbek rioyat qilg'on Shayx Nuriddinbekning qizi yo nabirasi bo'lur", deb yozadi. Sulton Ahmad mirzoning oltinchi umarosi sifatida ko'rsatilgan Darveshbek haqida ham xuddi shunday deydi: "Yana bir Darveshbek edi, Temurbek rioyat qilg'on Egu Temurbekning naslidin edi. Hazrati Xojaga irodati bor edi". Qizig'i shundaki, Boburning Darveshbek to'g'risidagi mazkur ta'kidlar Alisher Navoiyning "Majolis un-nafois" tazkirasining ikkinchi majlisida berilgan Darveshbek haqidagi fiqarda "Nasabi xud olam ahlig'a zohirdur" deb yozgan ma'lumotiga mos keladi.

3. Davlat, taxt-u toj boshqaruvi bayon etilgan tarixiy voqealarda.

"Boburnoma"ning 1495-1496-yil tafsilotlari bayonida Bobur o'zining davlat boshqaruvi to'g'risida yozar ekan, "Temuriya salotini dasturi" nomli tartib-qoida haqida ma'lumot beradi. U Amir Temur va temuriylarning shohona to'shak (ko'rpacha) ustida o'tirib, davlat boshqargani, kengash chaqirgani va elchilarni qabul qilgani kabi boshqaruv va marosim usullaridan voqif etadi. "Ul fursatlar Temuriya salotini dasturi bila to'shak ustida o'tlurur erdim. Hamza Sulton bila Mahdiy Sulton va Mamoq Sultonkim keldilar, bu salotinning ta'zimiga qo'pub to'shakdin tushub, bu sultonlar bila ko'rush-tum. Sultonlarni o'ng qo'lda bog'ishda o'lturg'uzdum. Muhammad Hisoriy boshliq

borcha mo'g'ullar keldilar. Barcha mulozamatni ixtiyor qildilar".

4. Kesh, Samarqand, Qorako'l (viloyat), Dehkat (kent), Xuroson (viloyat), Mo'ltan (navohi), Hirot, Qandahor, Bihira (viloyat), Dehli, Agra kabi o'lkalalar bilan bog'liq tasvirlar.

Tabiiyki, bu holat tarixan Amir Temur ixtiyorida bo'lib, keyinchalik podshoh Bobur tasarrufiga o'tgan viloyat, yurt, o'lka, shahar tasvirlarida ko'p uchraydi. Tarixiy manbalarda "Dilkash shahar" deb e'tirof etilgan Kesh tasvirida bu shahar Amir Temurning ajdodlari bilan bog'liq maskan ekanligi va bu joyini poytaxt etib tanlashga ikkilangani keltiriladi. "Yana Kesh viloyatidir... Bahorlar sahrisi va shahri va bomi va tomi ko'p sabz bo'lur uchun Shahrisabz ham derlar. Temurbekning zodu budi Keshdin uchun shahr va poytaxt qilurig'a ko'p sa'y va ehtimomlar qildi. ...Chun Keshning qobiliyati shahr (poytaxt shahar demochi — B.R.) bo'lmoqqa Samarqandcha emas edi. Oxir poytaxt uchun Temurbek Samarqandni — o'q ixtiyor qildi".

Bobur ushbu ma'lumotini asarda "Samarqandni Iskandar bino qilg'ondur. Mo'g'ul va turk ulusi Samarqand derlar. Temurbek poytaxt qilib erdi. Temurbekdin burun Temurbekdek ulug' podshoh Samarqandni poytaxt qilg'on emastur" deya qimmatli ma'lumotni qo'shib o'tadi.

Taniqli matnshunos olim V.Rahmonov Bobur "Boburnoma"da bir necha marta maroq bilan qo'llagan "zodu budi" iborasini Kesh va Andijon tasviri misolida sharhlar ekan: "...Bobur o'zining tug'ilib o'sgan shahri Andijon ekanligini ham shu tarzda ifodalagan", deb qayd etgan.

Bobur Dehli shahrini o'z tasarrufiga olish, egalik qilish va boshqarish tarixini bitar ekan, gapni moziydan, ya'ni Dehli shahrining Amir Temur boshqaruviga o'tishdan boshlaydi hamda lavhani aniq qilib: "Dehli Sulton Alovuddinining iligida edi. Bu tabaqa sayyidtur. Temurbek Dehlini olg'onda Dehli hukumatini bularning otalariga a berib, borib edi" deb xulosalaydi.

5. Harbiy taktika va bunyodkorlik ishlarida o'zining faoliyati bilan bog'liq qiyosiy tasvirlarda.

Bobur o'zini Husayn Boyqaro yoki boshqa temuriy shahzodalardan bilan qiyoslangan tarixiy tasvirlardan birini sinchiklab kuzatsak, "Boburnoma"ning 1503-1504-yil voqealari bayonida, ya'ni Kobulda mustaqil hukumat tuzgan Bobur mirzoga Sulton Husayn mirzodan Shayboniyxonga qarshi turishga undovchi xabarlar kelganiga duch kelamiz. Maktublardan birida Husayn Boyqaro Bobur mirzoga Kohmard va Ajarda harbiy istehkom bilan mustahkam turishi haqida yozib yuboradi. Ammo Husayn Boyqaroning oqibatini o'ylamay turgan harbiy taktikasi va rejalar Bobur mirzoga ma'qul kelmaydi va bu o'rinda u ogohlik bilan temuriylar davlati asoschisi bo'lgan mulkgir Amir Temurni yodga oladi. Ya'ni "Sulton

Husayn mirzoning bu xatlari mujibi noumidlik bo'ldi. Ne uchun, Temurbekning yurtida bu tarixda andin ulug'roq podshoh ham yosh va ham viloyat va ham cherik bila yo'q edi". Yana u "Temurbek o'mig'a o'lturg'on" deya fikrlarini davom ettirib, g'alabasi, oqibat ta'minlanmagan harbiy yurishdan qattiq norozi bo'lganligini yaqqol sezdirib, shunday tushuntiradi: "Sulton Husayn mirzodek Temurbek o'mig'a o'lturg'on ulug' podshoh g'animining ustiga yurumakni demay, yer berkitmakni desa, el va ulusqa ne umidvorliq qolg'ay?".

6. Amir Temur va o'zi bilan bog'liq Hindiston tasvirlarida.

"...Dahkat O'rtepaning ko'hpoya kentlaridindur, ulug' tog'ning tubida tushubtur, bulig'din o'tgach, Mascho bo'lur... Men bir kalontarining uyiga tushtim, qari kishi edi, oltinsh-ettimishda bor edi, vale onasi hanuz bor edi. Keyli umr topqon xotun edi, yuz o'n bir yoshida edi. Temurbek Hindustonga a kirganda, bu xotuning uruq-qayoshidin biri ul cherikka borib ekandur. Ul xotirida bor edi, hikoyat qilur edi" deya Bobur Dahkatda kechgan sarson-u sargardon kunlari haqida yozar ekan, Amir Temur haqidagi izohni voqea ichida voqea shaklida tilga olgan. 111 yoshga kirgan onaxon haqidagi hayratomuz fikrlarini bitayotib, uning xotiralarini asosida Amir Temurning Shimoliy Hindistonga qilgan harbiy yurishi va bunda keksa onaxonning qarindoshlaridan biri askar sifatida qatnashganini mamnun bo'lib bitadi. Hindiston tasvirlarida Shimoliy Hindistonni o'z ixtiyoriga olib, yangi hayot baxsh etgan hukmdor deb Amir Temurni tilga oladi: "Temurbek Hindistonga kirib-chiqqani(din) beri bu necha viloyatkim, Bhira va Hushob va Chanob va Chinivat bo'lg'ay, Temurbekning avlodining tavobi va lavohiqi tasarrufiga edi". Bobur mazkur ma'lumotida sababsiz "Temurbek avlodining tavobi" va lavohiqi tasarrufiga edi", deb yozmagan. Chunki bu ma'lumoti bilan u Hindiston saltanatiga nisbatan o'zining vorisiylilik huquqi borligiga dadil ishora etgan va merosxo'r temuriy hukmdor sifatida "elchilikka ta'yin qilib bir qarchig'ay yiborib, qadimiy turkka taalluq viloyatlarni tiladuk", deb talablarini yozib jo'natgan rasmiy elchilari haqida ham xabarlar qoldirgan. Ammo ushbu tasvirida Bobur Amir Temurning Hindiston saltanatida o'zi kabi muqim qolmagani ham diqqat qilgan va o'zining muddaosini matnda ustalik bilan "kirib-chiqqan" (kirdi-chiqdi) juft so'zlari vositasida ifodalab bergan. Po'latxon Qayumot ham o'zining

"Xo'qand tarixi va adabiyoti" kitobida "Shoir va adib Bobur" fiqrasida uni "Hindistonda temuriylar davlatini ta'sis etdi" deb ta'kidlaydi. Umuman, "Boburnoma"dagi Amir Temurga oid tarixiy ma'lumotlar, tasvir-u lavhalardan Bobur bobokaloni bilan faxrlangan, temuriylarning tarixini yaxshi o'rgangan, ko'rgan-bilganlarini yorqin va ta'sirli yo'sinda ifodalagani, ulug' ajdodidek adolatli hukmdor bo'lishga bel bog'lagani yaqqol seziladi. Boburning ilmiy ahamiyatiga molik o'ttizdan ortiq tarixiy ma'lumot-u lavhalari kelgusida Amir Temur hamda o'zi to'g'risida ko'plab ilmiy tadqiqotlar va ijodiy asarlarining yaratilishiga zamin bo'lishi, shubhasiz.

O'zbekistonning Osiyo — Tinch okeani mintaqasidagi yetakchi sherigi

Janubiy Koreya — Koreya yarimorolining sharqiy qismida joylashgan davlat. O'tgan 70 yil davomida bu mamlakat iqtisodiy rivojlanishda sezilarli muvaffaqiyatlarga erishdi.

Koreya Respublikasi Ikkinchi jahon urushi davrida dunyodagi eng kambag'al mamlakatlardan biri edi. O'sha paytlari mamlakat asosan qishloq xo'jaligi iqtisodiyotiga ega edi. 1953-yili Koreya urushi tugadi. Urush oqibatida Janubiy Koreya iqtisodiyoti butunlay vayron bo'lgan, yalpi ichki mahsulot miqdori aksar Afrika mamlakatlarinikidan ham past edi.

Bugun Janubiy Koreya dunyoda iqtisodiy g'urkabr rivojlanayotgan mamlakatlardan biri. Bu kabi yutuqlarga mamlakat kam tabiiy boyliklari bilan ham erisha oldi. Hozir bu o'lka neft import qilayotgan mamlakatlar orasida to'rtinchi o'rinda. Mamlakat topgan boyligiga deyarli yo'q joydan erishdi, deb aytish mumkin. Biroq bu davlat o'zining yagona zaxirasidan ustalik bilan foydalandi. Bu zaxira — uning aholisi edi. Ham hukumat, ham aholi mamlakatni izchil rivojlantirishda intellektning ahamiyatini yaxshi anglab, barcha kuch va vositalarni milliy malaka oshirish dasturiga yo'naltirdi.

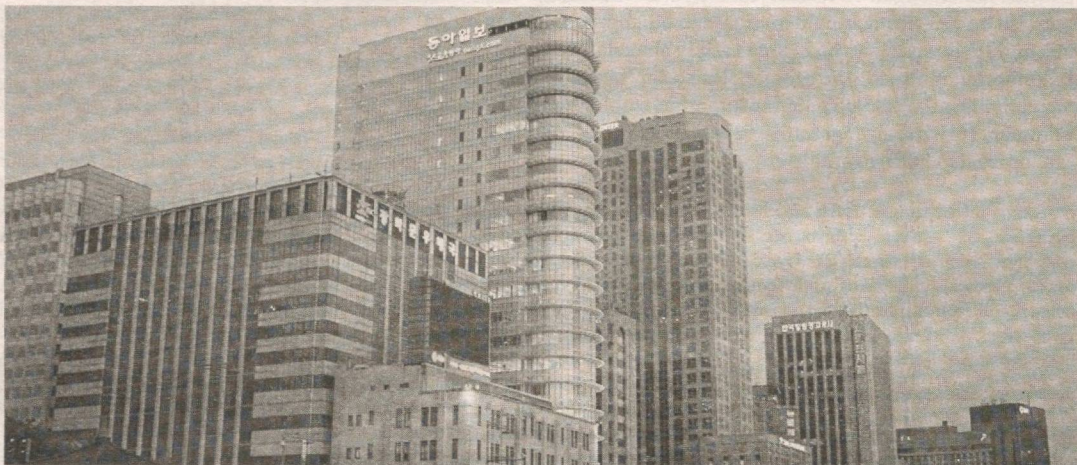
Buning natijasida mamlakatda yuqori ma'lumotli va o'ta malakali muhandis-xizmatchilarning butun boshli armiyasi paydo bo'ldi. Ular ishlab chiqarish tizimining paydevorini tashkil etdi.

1961-yili mamlakatda sodir bo'lgan harbiy to'ntarish oqibatida Pak Chon Xi hokimiyatga keldi. U davlat tepasida o'tkazgan o'n sakkiz yil davomida industrial takomillashtirishga qaratilgan dasturini to'liq amalga oshirdi. Shu bilan bir vaqtda u qattiqqo'l siyosat tarafdori edi. Mamlakatda harbiy holat o'rnatgan va ko'proq vakolatlarni qo'lga kiritish maqsadida konstitutsiyani o'zgartirgan siyosatchi sifatida ham tarixda qoldi.

U qo'lidagi bor hokimiyatdan foydalanib, mahalliy korxonalarni mamlakat sanoatiga, xususan, kemasozlikka sarmoya kiritishga majbur qildi. Bugun zamonaviy Koreya jamiyati Pakning boshqaruv usulini qabul qila olmaydi. Biroq aynan ushbu boshqaruv usuli urushdan vayron bo'lgan mamlakat iqtisodini 1960—1970-yillari oyoqqa turg'azishda o'zini oqladi.

Janubiy Koreya erishgan iqtisodiy yutuqlarni "Chebol" deb nom olgan tizimsiz tasavvur qilish qiyin. Mazkur tizim bir necha mustaqil shirkatlar guruhining bitta oilaning ma'muriy va moliyaviy nazorati ostida bo'lishini bildiradi. Jahondagi bunday tizimlardan eng mashhuri — "Samsung" korporatsiyasi 1938-yildan buyon Li oilasining qo'lida. G'arb biznes doiralarda yirik korporatsiyani boshqargan shaxsning o'g'li direktorlar kengashiga eng munosib rahbar bo'la oladi, degan g'oya juda zararli sanaladi. Lekin koreyaliklar ongida hokimiyatning bevosita merosxo'rga o'tishi barqarorlikni ta'minlaydi, degan qarash chuqur ildiz otgan. Va bu qarashni ko'plab sharhlovchilar Koreya mo'jizasining muhim omili deb ta'rifiyladi.

Ta'kidlash joizki, o'zbek va koreys millatlarining o'xshash, umumiy jihatlari bisyor. Bizni hudud jihatidan bir qit'a, bir

mintaqa — Yevroosiyo va Sharq umumiy-lashtirib turadi. Tarixiy, madaniy jihatdan ham ko'plab uyg'unliklarni ko'rish mumkin. Jafokash koreys xalqi ham o'zbeklar singari o'tmishda ko'p bor bosqinchilar zulmi ostida yashashga, ularga qarshi qon va jon kurashini olib borishga majbur bo'lgan. Ana shunday qiyinchiliklar evaziga bo'lsa kerak, koreyslar hozirgi tinch va farovon muhitda ham o'zlarining mehnatsevarligi, tirishqoqligi bilan ajralib turadi, yangiliklarga qo'l urib, turmush tarzini yanada farovonlashtirishga intilib yashaydi.

Janubiy Koreya 1991-yil 30-dekabrda Osiyo — Tinch okeani mintaqasi davlatlari orasida birinchi bo'lib O'zbekiston mustaqilligini tan oldi. 1992-yilning 29-yanvar kuni esa ikki mamlakat o'rtasida diplomatik munosabatlar o'rnatildi. Shu kundan buyon O'zbekiston va Janubiy Koreya o'rtasidagi munosabatlar barcha sohada rivojlanyapti. Do'stlik rishtalari tarixiga nazar solsak, ikki tomonlama munosabatlar bundan 1400 yil muqaddam o'rnatilganiga guvoh bo'lalimiz. Afrosiyob devoridagi suratlar aks etgan VII asr o'rtalarida Samarqand hukmdorining qadimgi Koreya—Choson elchisini qabul qilish marosimi lavhasi mamlakatlarimiz o'rtasida azaldan bordi-keldi bo'lgani, hamkorlik va savdo aloqalari rivojlanganidan dalolat beradi.

Yaqin tarixdan ma'lum, 80 yil ilgari davr taqozosi bilan 75 mingdan ziyod koreys millatiga mansub inson O'zbekistonga ko'chirilgani. O'sha kezlari mehmondo'st o'zbek xalqi koreys diasporasini o'z og'zidan qabul qildi. Shu tariqa odamiylik va mehr-oqibat asosida mustahkamlangan rishtalar sabab koreyslar ham O'zbekistonni vatan tutib, uning taraqqiyotiga munosib hissa qo'shishga intildi. Bugungi kunda diplomatik munosabatlarda kuzatilayotgan faollikka ushbu diaspora vakillarining ham munosib hissi bor.

Xalqlarimizning madaniyati o'xshash, ota-ona va yoshi ulug' insonlarga hurmat, ilm olishga e'tibor, urf-odat va an'analardagi yaqinlik, mehnatsevarlik har ikki xalq tabiatida insoniylikning oliy mezon sifatida baholanadi. Hozirgi kunda qariyb 70 ming nafar o'zbekistonlik ta'lim olish, mehnat faoliyatini olib borish maqsadida Koreya Respublikasida istiqomat qilmoqda. O'zbekistonda esa koreys tili va madaniyatini o'rganishga qiziqish yuqori. Bu kabi omillar sabab, mamlakatlarimiz

o'rtasidagi faol madaniy aloqalar va amaliy iqtisodiy munosabatlar manfaatli hamkorlik ruhida rivojlanmoqda.

Diplomatik munosabatlar o'rnatilganidan shu kunga qadar tashkil etilgan oliy darajadagi uchrashuvlar, ular natijasida imzolangan manfaatli loyihalar tufayli ikki tomonlama munosabatlarning mustahkam asosi yaratildi. Bugungi kunda mamlakatlarimiz investitsiyalar, sanoat, savdo, sog'liqni saqlash va ta'lim, davlat boshqaruvi kabi sohalar, shuningdek, uzoq muddatli taraqqiyotni ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari bo'yicha faol hamkorlik qilib kelmoqda.

Koreya Respublikasi Yevroosiyo mintaqasida tinchlik va farovonlikni ta'minlashga o'zining munosib hissasini qo'shish maqsadida Shimoliy iqtisodiy hamkorlik siyosatini ilgari surmoqda. Bunda O'zbekiston Respublikasi uning muhim sherigi sifatida qayd etiladi. Chunki rasmiy Seul Koreya yarimorolida yadro qurolidan xoli hudud va hamkorlik muhitini yaratayotgan bir sharoitda, O'zbekiston ham Markaziy Osiyo mintaqasida qo'shni davlatlar bilan do'stona munosabatlarni yo'lga qo'yish orqali o'zining tinchlikparvar siyosatini namoyish etmoqda.

Mamlakatlarimiz hamkorlik ko'lami savdo, sarmoya, eksport-import, yoqilg'i-energetika, kimyo, transport va logistika, avtomobilsozlik, tog'-kon sanoati, yengil sanoat, oziq-ovqat, qishloq xo'jaligi, axborot texnologiyalari va telekommunikatsiyalar, tibbiyot, turizm, fan-ta'lim va madaniyat kabi ko'plab sohalarni qamrab olgan.

Koreya Respublikasi bilan O'zbekiston Respublikasi strategik sheriklardir. Janubiy Koreya yuksak darajada taraqqiy etgan, ulkan iqtisodiy, ilmiy-texnikaviy, innovatsion va intellektual salohiyatga ega davlat sifatida dunyoda e'tibor qozongan. O'zbekiston Respublikasi va Koreya Respublikasi siyosiy munosabatlari xalqaro maydonda bir-birini qo'llab-quvvatlash ruhida davom etmoqda. Tomonlarning global hamda mintaqaviy ahamiyatga ega masalalar bo'yicha yondashuvlari o'xshash yoki yaqindir. Bugungi kunda hukumatlar, vazirlik, idora, moliya, bank institutlari va biznes tuzilmalari o'rtasida mustahkam munosabatlar tobora kengayib bormoqda. Parlamentlararo aloqalar rivojlanib, Tashqi ishlar vazirliklari maslahatlashuvlari doimiy ravishda o'tkazilmoqda. O'zbekiston Respublikasi bilan Koreya Respublikasi hamkorligi keng ko'lami kasb etgan.

Qayd etish joiz, O'zbekistondagi islohotlar jarayoni xorijiy investitsiyalar, xususan, koreys sarmoyadorlarini mamlakatimizga jalb qilishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Aksariyat koreys tadbirkorlari amalga oshirilayotgan islohotlar, xususan, davlat boshqaruvidagi, valyuta siyosati va viza tartibidagi o'zgarishlar natijasida yurtimizda ishlabarmonlik muhiti yaxshilana-yotganini alohida e'tirof etmoqda. Mazkur chora-tadbirlar Koreya Respublikasi kompaniyalarining O'zbekistonga yanada ko'proq kirib kelishiga turtki bermoqda. Rasmiy Seulning O'zbekiston iqtisodiyotiga jalb etgan investitsiyalari hajmi 7 milliard AQSh dollaridan oshdi.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning 2017-yil 22—25-noyabr kunlari Koreya Respublikasiga davlat tashrif tarixiy va muvaffaqiyatli bo'lgani. Mazkur tashrif ikki mamlakat o'rtasidagi strategik hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqdi. Ushbu tashrif yakunlari bo'yicha ikki davlat rahbarlari ishltirokida 9 ta hujjat imzolandi. Bu ikki tomonlama munosabatlarni rivojlantirishdagi me'yoriy-huquqiy asosni yanada mustahkamlaydi.

Buning samarasida mamlakatlarimiz o'rtasida iqtisodiyot sohasidagi hamkorlik munosabatlari yanada rivojlanmoqda. Hamkorlik, ayniqsa, avtomobilsozlik, energetika, shaharsozlik sohalarida yanada faollashdi. 2018-yili mamlakatlarimiz o'rtasida o'zaro tovar aylanmasi hajmi 2 milliard AQSh dollaridan oshdi. Bunda O'zbekiston hududida faoliyat yuritayotgan 600 ta koreys kompaniyasining ham munosib o'rni bor. Raqamlarda aytganda, O'zbekistonga 2018-yili investitsiya kiritgan xorijiy kompaniyalar orasida koreyalik ishlabarmonlar 4-o'rinda qayd etildi.

Koreya Respublikasi Prezidenti Mun Chje Inning joriy yilning 18—21-aprel kunlari O'zbekistonga amalga oshirgan davlat tashrif mamlakatlarimiz o'rtasidagi strategik hamkorlikni, energetika, transport, AKT, sog'liqni saqlash, ta'lim kabi muhim sohalardagi sheriklikni yanada mustahkamlashga xizmat qiladi. Milliy siyosat falsafasi borasida ham fikr bo'lgan ikki davlat rahbarlari o'rtasidagi ishonch va do'stlik rishtalari o'zaro manfaatli bo'lgan sohalaridagi munosabatlarni har tomonlama taraqqiy ettirish uchun asos bo'ladi.

Abduvali SOYIBNAZAROV,
siyosiy sharhlovchi

Forni yuzasidagi 1 kg chiqindida 75 ta plastmassa parchasi topilgan.

Muzlikdan topilgan zarralar

Olimlar Italiyadagi eng katta — Forni muzliklaridan ilk bor mikroplastika zarralarini topdi, deb xabar qildi "TASS".

Milan universiteti mutaxassislari ushbu muzliklarda 131—162 million plastik zarra borligini ma'lum qildi. Xususan, Forni yuzasidagi 1 kg chiqindida 75 ta plastmassa parchasi topilgan. Ekspertlarning ta'kidlashicha, muzliklarga plastmassa zarralari bu yerga kelganlarning anjomlari va kiyimlaridan tushgan. Aynan shuning uchun olimlar Forni muzliklarini ifloslantirmaslik maqsadida bu

yerda o'tkaziladigan tadqiqotlar paytida ip gazlamadan tikilgan kiyim va yog'och poyabzal kiyadi.

Avvalroq olimlar Forni muzliklari yaqin 80 yil ichida yo'q bo'lib ketishi mumkinligini bashorat qilgandi. Hozir Forni muzliklari maydoni 11,34 kv km.ga teng bo'lib, mutaxassislarning hisob-kitobiga qaraganda, iqlim sharoiti tufayli 2100-yilga qadar uning muzliklari hajmi 80 foizga qisqaradi.

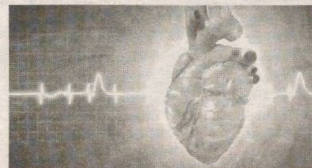
Yurak tasviri yanada aniqroq

Sankt-Peterburgdagi politexnika universiteti mutaxassislari Garvard tibbiyot maktabi olimlari bilan hamkorlikda ikki o'lchovli doppler-exokardiografiyaning ishlash sifatini sezilarli darajada yaxshilaydigan algoritmi ishlab chiqildi.

Ushbu usulni yurakning ultratovush tekshiruv jarayonida qo'llash shifokorlarga bemorning yurak holatini tez va xatosiz aniqlash imkonini beradi, deb xabar qildi universitet axborot xizmati.

"International Journal of Computer Assisted Radiology and Surgery"da chop etilgan ilmiy maqolada olimlar yangi usul yordamida yurak va qon tomirlari harakatini video ketma-ketlikka asoslangan ultratovush tasvirlari orqali olishi mumkinligini ma'lum qilgan. Hayratlanarlisi, zamonaviy exodopplerografiyada soniyasiga 7—10 ta kadr olish imkoni mavjud.

Mutaxassislar kadrlarni tartiblashda birdaniga bir nechta matematik

usuldan foydalandi. Bu esa videotasvirlarning takrorlanishini 17 barobar oshiradi.

Yurakning sinov jarayonida olingan real tasvirlari yangi usulning 50 karra samaraliroq ekanini tasdiqladi. Biroq bu hali ishning birinchi bosqichi, xolos. Endilikda olimlar dunyoda hali hech kim qilmagan yangilik — yurakdagi qon harakatining uch o'lchamli modelini yaratish niyatida.

Iroda TOSHMATOVA tayyorladi.

Bobolar jasorati qalblarda mangu

Poytaxtimizdagi 170-maktabda Xotira va qadrlash kuniga bag'ishlab tadbir o'tkazildi. Bayram tadbiri avvalida maktabning barcha sinf o'quvchilari tomonidan o'zbek, rus, ingliz tillarida urush va tinchlik mavzusida she'rlar, harbiycha ashula va raqslar ijro etildi.

Tadbirida ta'lim muassasasi hududidagi "Jarqo'rg'on", "Yangi davr" mahallalarining yoshi ulug' insonlari, urush va mehnat faxriylari qatnashdi.

Maktab rahbari M.Ergasheva, Toshkent shahar XTBB boshlig'i o'rinbosari S.Qing'izboyev, Yashnobod tuman XTB ma'naviy-axloqiy tarbiya va bolalarning ijtimoiy himoyasi sho'basini mudiri B.Eshqobilov, chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchisi D.Usmonov va boshqalar bugungi tinch va farovon kunlarga yetib kelishimizga o'zining beqiyos hissasini qo'shgan, jang maydonlari va front ortida matonat ko'rsatgan insonlar oldida doimo bosh egish, yoshlar ularga hurmat ruhida kamol toptirish barchamizning vazifamiz ekanini ta'kidladilar.

O'z navbatida, faxriy mehmonlar ham o'sha davr qiyinchiliklari va bugungi farovon kunlarni hayotiy misollar bilan qiyoslab, yosh avlodni bu imkoniyatlarning qadriga yetishga da'vat etdilar.

"Qizlarjon" klubi a'zolari tomonidan tashkil etilgan ko'rgazma va badiiy dastur yig'ilganlarda katta taassurot qoldirdi.

Yelena RAHIMOVA,
shu maktab direktorining ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha o'rinbosari

Mehmon — urush qatnashchisi

Xotira va qadrlash kuni xalqimizda yaxshi an'anaga aylanib qolgan ezgu amallar bilan boshlanadi. Shu kuni oramizda umrguzaronlik qilayotgan barcha urush va mehnat faxriylarining holidan xabar olinadi, ularga yuksak hurmat-ehтиrom ko'rsatiladi.

Yashnobod tumanidagi 244-maktabda ushbu bayram munosabati bilan tadbir tashkillashtirildi. Tadbirga 96 yoshli urush faxriysi Gazizyan Gazizyanov mehmon sifatida taklif qilindi. Maktab yosh iste'dodlari va o'qituvchilari tomonidan kuylangan qo'shiqlar yig'ilganlarga o'z-gacha kayfiyat bag'ishladi. Ayniqsa, "Светит война", "Капюша" qo'shiqlari urush davrining mashaqqatlari, g'alabadan keyingi cheksiz quvonchni mehmonlar yodiga soldi. 10-11-sinf o'quvchilari tomonidan tayyorlangan sahna ko'rinishlari mehmonlarida katta taassurot qoldirdi.

Mohichehra SOBIROVA,
shu maktab o'quvchisi

"Yurt tinch — ko'ngil tinch"

Olmazor tumanidagi 46-maktabda 9-may — Xotira va qadrlash kuniga bag'ishlab «Yurt tinch — ko'ngil tinch» mavzusida tadbir bo'lib o'tdi. Tadbirga shu maktabda ishlagan mehnat faxriylari taklif etildi.

Tadbirida maktab rahbari Saida Tur-sunxo'jayeva so'zga chiqib, barchani bayram bilan qutladi. Ijtimoiy fanlar metodbirlashmasi rahbari Umida Yo'ldosheva boshchiligida o'quvchilar ushbu sanaga bag'ishlab devoriy gazeta tayyorlashdi. She'r va raqslar, sahna ko'rinishlari namoyish etildi.

Tadbir yakunida keksa otaxon va onaxonlar, faxriy mehmonlarga homiy tashkilot — «Selvin» qandolatchilik korxonasi tomonidan sovg'alar tortiq etildi.

X.MAHMUDOVA,
U.YO'LDOsheVA

Muhtaram Munisxon Isoqjonova!

Tavallud kuningiz va 50 yoshga to'lishingiz munosabati bilan Sizni samimiy muborakbod etamiz!

Qator yillardan buyon Naman-gan tumanidagi 28-umumiy o'rta ta'lim maktabida boshlang'ich sinflarga dars berib kelmoqdasiz. Sizing ko'p yillik tajribangiz va malakangiz, bilimingiz tufayli boshlang'ich sinf o'quvchilari puxta bilim egallamoqda. Mashaqqatli, ayni damda sharafli kasbingizni doimo ardoqlab kelayotganingiz, tinimsiz o'qib izlanishingiz boshqa ustoz va murabbiylarga ibrat namunasi bo'lib kelayotir.

Sizga uzoq umr, mustahkam sog'liq, oilaviy baxt tilaymiz!
Tug'ilgan kuningiz muborak bo'lsin!

Hurmat va ehtirom bilan
Namangan tuman xalq ta'limi bo'limi va 28-umumiy o'rta ta'lim maktabi jamoalari

Davlat test markazi tomonidan 2007-yil 16-iyulda Toshmurodov Azamat Ro'ziboyevich nomiga berilgan OB seriyali 000430 raqamli guvohnoma yo'qolganligi sababli bekor qilindi.

Turmush chorrahalarida

Uchrashuv

Andijon — Toshkent yo'nalishida qatnovchi mashinaga o'tirar ekan, Ra'noning xayolida dugonasi Ziyoda bilan o'tkazgan talabalik yillari gavdalandi. Manzilga yetgunicha o'sha damlarni eslab, hamrohlarini ham zeriktirmadi. Ziyoda haqida gap boshlasa, ko'zidan quvonch yoshlari oqardi.

Dugonasi bilan uchrashish uchun Toshkentga yo'l olgan Ra'no uni og'zidan bol tomib maqtayverganidan yonidagi hamrohlarining ham Ziyodaga beixtiyor ixlosi ortdi.

Bundan o'ttiz yil oldin bitta institutda bir viloyatdan kelgan ikki dugona yetti yilni yotoqxonada sirlashib o'tkazdi. O'qish tugadi, taqdir Toshkent tibbiyot oliy o'quv yurtini bitirgan dugonalarni ikki tomonga ajratib yubordi. Ra'no qishlog'iga qaytib, qo'shni mahalaga kelin bo'lib tushdi. Shifokor-

ning ikki farzandi bor. Ziyoda esa toshkentlik kursdoshi Adhanga turmushga chiqib, poytaxtda qoldi. Juda o'zgarib ketgandir, harqalay shaharda yashaydi.

Ra'no Ziyodaning telefon raqamini arang topgan, qo'ng'iroq qilganida esa uning mayin, yoqimli tanish ovozi eshitib, kutilayotgan uchrashuvdan entikib ketgandi. Dugonasidan "Sizni eslay olmayapman, mayli kelavering-chi!", degan javobni eshitganida esa, Ra'no buni hazilga yo'yib qo'ya qoldi.

Mashina Ra'noni Ziyodaning uyigacha olib borib qo'ydi. U darvoza tomon oshiqdi. Qo'ng'iroq tugmasini ustma-ust bossada, hech qanday javob bo'lmasdi. Uzoq yillar davomida u bilan ko'rishishni intizor kutgan Ra'no o'sha qosh-u ko'zi qop-qora, mayin ovozi dugonasini eshik yonida ancha kutdi. Nihoyat, u ko'rinish berdi.

— Sizga kim kerak? — dedi darvozani ochib. Ra'no esladi: bu — Ziyodaning xuddi o'zi, ko'zlari atrofiga ajin tushibdi, ammo hamon ko'hlikkina.

— Ziyoda, sizmisiz?

— Sizni taniy olmay turibman, kechirasiz uyda mehmonlar bor edi!

Darvoza "taraq" etib yopildi.

Ne-ne xayollar bilan dugonasiga talpingan Ra'no nima qilarini bilmay darvoza oldida turib qoldi.

Nahotki, pul, mol-davlat odamni shunchalik o'zgartirib yuborsa...

O'y

Xandonpista

Ertalab ayolim qo'limga qog'oz tutib, "Qaytishingizda bozorga kirib o'ting!" dedi.

Ishdan chiqdim-u bozorga yo'l oldim.

Rasta oralab yurarkanman, bir bolakayning "Qani, kimga xandonpista? Mana, sara xandonpista!" deya baqirib-chaqirib xaridor chorlayotgani qulog'imga chalindi.

Beixtiyor xayolimda xotiralar tiklandi...

Talabalik yillarim uyga kam borardim. Bayram yoki ta'til payti demasa, yil bo'yi musofirman.

Ikkinchi bosqichni tugatib yozgi ta'tilni uyda o'tkazayapman. Avgust oxirlari, hademay o'qish boshlanadi. Yo'l tadorigi, oltin yoshni qoralab qolgan onam talaba bolasining shaharga ketayotganidan anqaxafa. Onazor neki tansiq bor, yo'lxaltamga joylash bilan ovora.

Ketadigan kunim, qo'shnikiga chiqqan onam quvonib kirib keldi, qo'lida bir kaft xandonpista.

— Mana shu mevada ko'o'p hikmat borakan-da, bolam. Televizorda bir katta professor chiqib, olim bo'laman, degan kishi xandonpista yesin. Natijasiga men kafilman, dedi. Shundan beri surishtiraman, qani, bitta Xudo xayringni bergur, xandonpista mendan bor, desa. Bu gapda jon bor-ov, noyobligiga qarab aytaman-da.

Onam necha kishidan surishtirib, axiyri topilgan "xazina" dan bolalarcha quvonar, bir kaft xandonpistani hali yelimxaltaga joylar, sal o'tmay "issiqdan mog'orlab qolmasin", deya ro'molchaga tugar edi. Mening professor bo'lishimga kafil noyob narsani topib bergan qo'shnikimni u tinmay duo qilardi.

Nihoyat, yo'lga chiqar vaqtim bo'ldi. Akam meni ancha joygacha kuzatib qo'ydi. Onam darvoza oldida meni bag'riga bosib, xayr-xo'shlashdi.

...Yotoqxonada "mozorbosdi"larni birin-ketin chiqarar ekanman, nimadir yodimdan chiqib, uyda qolib ketgandek tuyulaverdi. Qo'l telefonim jiringladi. Ko'tardim, onamning ma'yus tovushi eshitildi:

— Yaxshi yetvoldingmi, bolam?

— Rahmat, ayajon. Yetib keldim.

— Attang-a, bolam, xandonpista qolib ketibdi-ku. Narsalarining yonginasiga qo'ygandim, xayol obqochganini qara...

Ashqol-dashqollarimni taxlayotganimda, bir narsa "tap" etib, yerga tushgandek bo'luvdi. Ammo engashib qarashga vaqtimni qizg'angandim.

— Xijolat bo'lmang, ayajon. Jiyanlarimga nasib qilgan ekan-da! — dedim yupatgan bo'lib.

— Xandonpista aqlingni peshlardi-da, bolam. Ne hasratda topgandim sen uchun!

Onamning dilgirliги bir necha kungacha meni tark etmadi. O'qishga sho'ng'ib ketdim.

Vaqt — oqar suv. "Zuvv" etib oylar o'tib ketdi. Yangi yil arafasida qalin qor yog'di. Hamma yoq oppoq. Qishloq sog'inchi bilan yana yo'lga otlandim. Kutilmaganda kirib borishim bayramga aylandi. Onam mendan bir lahza uzoqlashmas, talaba bolasining diydoridan ko'ra shirin narsa yo'q edi. Bir payt nimanidir eslab qoldi, shekilli:

— Sen o'tira tur, bolam, men hozir, — deya qo'shni xonaga kirib ketdi. Ichkarida taxmondagi ko'rpalarning tap-tap tushgani va sandiq ochilgani eshitildi. Hayal o'tmay, onam qaytib chiqdi. Qo'lida... bundan to'rt oy burun menga nasib etmagan xandonpista.

...Olisda qolgan talabalik davrim, har gal kelishimni bayramdek kutib olib, ketar vaqtim mung'ayib kuzatuvchi munisginam, sandiqda oylab saqlangan bir kaft xandonpista ko'z o'ngimdan o'tar ekan, bolakayning yonidan befarq o'tolmadim. Onam uchun sarasidan xarid qildim. Ammo yetmishdan oshgan validamning xandonpistaga tishi o'tarmikan?!

Orifjon ODILOV

Samarqand viloyati

Duo

Pir-u badavlat otaxon-u onaxonlar doimo qo'llarini katta ochib: "Tinch, sog'-omon bo'lg'in. Umringdan baraka topgin", deya duo qiladi.

Yoshgina Alisher hech narsaga tushunmasa-da, bu vijoniga qo'shilib, jajji qo'chalarini duoga ochadi. Bir kuni:

— Buvijon, nega siz doim qo'lingizni katta ochib, "Yurtimiz tinch, osmonimiz musaffo bo'lsin. Umringdan baraka top", deysiz? — dedi erkalanib.

— Yurti tinch, osmoni musaffo bo'lgan kishi baxtli hayot kechiradi. Inson uchun sog'liq-omonlik, tinchlik juda zarur. Umridan baraka topish bu insonlarga yax-

shilik qilish, bekor yurmaslik, maqsad sari intilish, niyatga erishishdir, — deya javob berdi Lobar buvi.

Buvisining javobini tinglagan Alisher uzoq o'ylanib qoldi.

— Buvijon, endi men ham hech qachon yomonlik qilmayman, faqat yaxshi ishlar qilaman. Yurtimiz tinch, osmonimiz musaffo bo'lishiga hissa qo'shaman.

Lobar buvi jilmaydi. Demak, duosidan nabiralari saboq olar ekan...

Lolaqizg'aldoq

"O'yijon, o'zimming oyijonim, sizni juda-juda sog'indim", — deya talpinayotgan Lola ozgina mizg'ibdi. Yana o'sha tush, chor-atrofdan alvon lolaqizg'aldoq. Lolaning onasi gullar atrofida aylanar, zavq olardi. U oppoq libosdagi onasi tomon talpinar, lekin validasi undan tobora uzoqlashar edi...

Sahar uyg'ongan Lola hovliga suv sepib, supurdi. Nonushtadan so'ng turmush o'rtog'i va farzandlarini kuzatib, onasining qabrini ziyorat qilish uchun yo'lga tushdi. Onasi Xadicha opa hayot bo'lganida sakson bahorni qarshi olgan bo'lardi. U bahor faslini, qir-adirlarda qiyg'os ochilgan alvon lolaqizg'aldoqni juda ham yaxshi ko'rar edi. Buning siri nimada ekan? To'ng'ich qizi Lolaning ismini shu gulga qiyoslab qo'ygan, shekilli.

Onasining qabri lolaqizg'aldoqqa to'la. Tonggi mayin shabada gullarni ohista tebratadi. Bu manzarani kuzatish Lolaga oson emas. Uning ko'zidan yosh oqar, lolaqizg'aldoqlar ostidan mangu qo'nim topgan onasi bilan dildan suhbat qurishni juda-juda xohlardi. "O'yijon, bugun siz tavallud topgan kun. Qarang, siz yoqtirgan lolaqizg'aldoq qabringizni bezabdi. Ular sizga salom bermoqda", deya shivirladi u.

Lola qabr tepasida uzoq qolib ketdi. Har tong onasi yopgan shirin kulcha-yu, shirmoy nonlar, mazali taomlar ko'z o'ngidan o'tdi. Kechalari onasi aytgan alla-yu, ertaklar qulog'i ostida yangray boshladi. Lola gul bargi nafis, ipakday mayin gullarni qo'li bilan silab qo'ydi. Qani edi, onaizori tirik bo'lsa, bir dasta lolaqizg'aldoq taqdim etardi.

Gulnora MAHKAMOVA, o'qituvchi

"Biz sportni tanlaymiz!"

Namangan shahridagi 2-bolalar va o'smirlar sport maktabida 9-may — Xotira va qadrlash kuniga bag'ishlab "Biz sportni tanlaymiz!" shiori ostida bolalar sport bayrami o'tkazildi.

Viloyat jismoniy tarbiya va sport boshqarmasi tomonidan tashkil etilgan tadbir davlat va jamoat tashkilotlari vakillari, jahon chempionlari, murabbiylar, sportchi-yoshlar ishtirok etdi.

Mamlakat va xalqaro miqyosdagi musobaqalarda muvaffaqiyatli ishtirok etib kelayotgan mazkur sport maktabi tarbiyalanuvchilari joriy yilda ham yuqori natijalarga erishmoqda. Xususan, mart oyida erkin kurash bo'yicha O'zbekiston chempionatida maktab o'quvchisi Madina Usmonjonova g'olib bo'lib, Singapurda o'tkaziladigan Osiyo chempionatida ishtirok etish uchun yo'llanmani qo'lga kiritdi. Aprel oyida poytaxtda

bo'lib o'tgan o'zbek jang san'ati bo'yicha Osiyo ochiq chempionatida esa ushbu maktab yoshlari 3 ta oltin, 4 ta kumush va 5 ta bronza medalni qo'lga kiritdi. Umuman, maktab sportchilari joriy yilning birinchi choragida 12 ta

oltin, 28 ta kumush, 42 ta bronza, jami 82 medalga sazovor bo'ldi.

Sport bayramida nufuzli musobaqalar g'olib va sovrindorlarini taqdirlash marosimi ham bo'lib o'tdi.

Tadbir doirasida sport maktabida yo'lga qo'yilgan 18 sport turi bo'yicha tarbiyalanuvchilarning ko'rgazmali chiqishlari namoyish qilindi.

Hotam MAMADALIYEV
O'ZA olgan suratlar.

Amirqulov Otabek Saydullayevichning 06.01.09 — O'simliklarni himoya qilish ixtisosligi bo'yicha "Chidamli navlarni tanlash asosida bug'doyni so'ruvchi zararkunandalardan himoya qilish tizimini ishlab chiqish" mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat agrar universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Q/x.13.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 28-may kuni soat 9:30 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 2-uy. ToshDAU.
Tel/faks: (71) 260-48-00; e-mail: tuag-info@edu.uz

Ismoyilov Alisher Isroyilovichning 06.01.05 — Seleksiya va urug'chilik ixtisosligi bo'yicha "Kartoshka tepshar va o'rta tepshar navlarining jadalashgan birlamchi urug'chilik texnologiyasini takomillashtirish" mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat agrar universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Q/x.13.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 21-may kuni soat 11:30 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 2-uy. ToshDAU.
Tel/faks: (71) 260-48-00; e-mail: tuag-info@edu.uz

Salomov Boxodir Salomovichning 06.01.05 — Seleksiya va urug'chilik ixtisosligi bo'yicha "Sarimsoq seleksiyasi uchun boshlang'ich manba yaratish va urug'chilik texnologiyasini takomillashtirish" mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat agrar universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Q/x.13.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 21-may kuni soat 9:30 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 2-uy. ToshDAU.
Tel/faks: (71) 260-48-00; e-mail: tuag-info@edu.uz

Zaxidova Nodira Erkinovnaning 14.00.20 — Tibbiy genetik ixtisosligi bo'yicha «Preeklampsiya rivojlanish xavfini prognozlovchi multifaktorli algoritmlarni ishlab chiqish» mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zR FA Immunologiya va inson genomikasi instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.30.08.2018.Tib.50.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 23-may kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100060, Toshkent shahri, Akademik Yahyo G'ulomov ko'chasi, 74-uy.
Tel/faks: (71) 233-08-55; e-mail: immunologiya@qip.ru

Ibragimov Abdusattar Turgunovichning 02.00.14 — Organik moddalar va ular asosidagi materiallar texnologiyasi ixtisosligi bo'yicha «Poyabzal tagi uchun polimer materiallarning olinishi va fizik-kimyoviy xossalari» mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent kimyo-texnologiya instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.T.04.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 18-may soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100011, Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 32-uy.
Tel/faks: (71) 244-79-20; e-mail: tkti@mail.uz

Nurmuxamedova Shoira Zaxidovnaning 18.00.01 — Arxitektura nazariyasi va tarixi. Arxitektura yodgorliklarini ta'mirlash va tiklash ixtisosligi bo'yicha «Antik davr O'zbekiston arxitekturasi qonuniyatlari va uslubiy xususiyatlari» mavzusidagi (arxitektura fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent arxitektura-qurilish instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.A.11.02 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 24-may kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100011, Toshkent shahri, Shayxontohur tumani, Abdulla Qodiriy ko'chasi, 7-^{«V»} uy. Tel/faks: (71) 235-43-30, 234-15-11; e-mail: devon@taqi.uz

Ibragimov Jasurbek Xabibjanovichning 14.00.40 — Shoshilinch tibbiyot ixtisosligi bo'yicha «Bolalarda bitishmali ichak tutilishi diagnostikasi, davolash va profilaktikasini optimallashtirish» mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Respublika shoshilinch tibbiy yordam ilmiy markazi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.28.02.2018.Tib.63.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 14-may kuni soat 12:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100081, Toshkent shahri, Chilonzor tumani, Kichik halqa yo'li, 2-uy.
Tel/faks: (78) 150-46-00, 150-46-05; e-mail: uzmedicine@mail.ru

Nigmatullayev Baxtiyor Alimovichning 03.00.05 — Botanika ixtisosligi bo'yicha «Silybum marianum (L.) Gaertn. va Onopordum acanthium L. ning biologiyasi, fitosenologiyasi va tabiiy zaxiralari» mavzusidagi (biologiya fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zR FA Botanika instituti va O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.V.39.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 17-may kuni soat 15:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100125, Toshkent shahri, Do'rmon yo'li ko'chasi, 32-uy.
O'zR FA Botanika instituti.
Tel/faks: (71) 262-37-95, 262-79-38; e-mail: botany@academy.uz

Qalbayeva Gulparshin Sarsenbayevnaning 10.00.08 — Folklorshunoslik ixtisosligi bo'yicha «Qoraqalpoq xalq afsonalari (genezisi, janriy xususiyatlari, tasnifi)» mavzusidagi (filologiya fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zR FA O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.30.08.2018.Fil.46.02 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 22-may kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100060, Toshkent shahri, Shahrizabz torko'chasi, 5-uy.
Tel/faks: (71) 233-36-50, 233-71-44; e-mail: uzlit@uzsci.net

Alikulov Shuxrat Sharofovichning 04.00.10 — Geotexnologiya (ochiq, yer osti va qurilish) ixtisosligi bo'yicha «Sust o'tkazuvchi uran rudalarini yer ostida tanlab eritish texnologiyasini ishlab chiqish va jadallashtirish» mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) fan doktori (DSc) dissertatsiyasining himoyasi Navoiy davlat konchilik instituti, Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.T.06.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 7-iyun kuni soat 11:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 210100, Navoiy shahri, G'alaba shohko'chasi, 127-uy.
Tel/faks: (36) 223-23-32; e-mail: info@ndki.uz

Mirxamimova Nargiza Mirzaxidovnaning 14.00.10 — Yuqumli kasalliklar ixtisosligi bo'yicha «Brutsellyozning turli klinik shakllarini rivojlantirishning klinik-immunologik va genetik asoslari» mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent tibbiyot akademiyasi huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Tib.30.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 16-may kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100109, Toshkent shahri, Olmazor tumani, Forobiy ko'chasi, 2-uy.
Tel/faks: (78) 150-78-25; e-mail: tta2005@mail.ru

Ermator Ziyadulla Dosmatovichning 05.02.01 — Mashinasozlikda materialshunoslik. Quymachilik. Metallarga termik va bosim ostida ishlov berish. Qora rangli va noyob metallar metallurgiyasi (Quymachilik va metallarga ishlov berish yo'nalishi bo'yicha) ixtisosligi bo'yicha «Payvand chokklarining xarakteristikasini oshirish maqsadida mahalliy xomashyolardan foydalanib elektrod qoplamlarini tayyorlash texnologiyasi» mavzusidagi (texnika fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti, O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.28.02.2018.T.03.04 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 21-may kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100095, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 2-uy.
Tel/faks: (71) 227-10-32; e-mail: tadqiqotchi@tdtu.uz

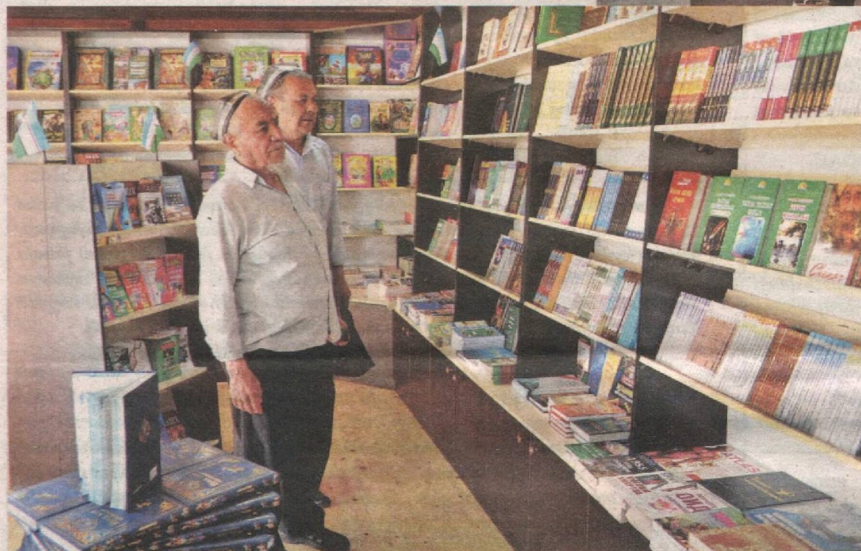
Harakatlanuvchi kitob do'koni

Farg'ona shahar Markaziy dehqon bozori hududida "Farg'ona kitob olami" ma'rifiy savdo majmuasining "O'qituvchi" brendi ostidagi filiali ish boshladi.

Filial ko'pchilikda qiziqish uyg'otdi. Ayniqsa, bozorda faoliyat olib boruvchi ishchi-xodimlar, kundalik ehtiyoj uchun rasta aylanayotgan xaridorlar bundan juda xursand. Filial ta'sischisi Nazirjon Hoshimovning aytishicha, do'kon qurilishiga 60 million so'mdan ziyod mablag' sarflangan. Ahamiyatli jihati, bu yerda 2 ta doimiy ishchi o'rni yaratilgan. Do'kon maxsus g'ildiraklar ustiga qurilgan bo'lib, bozor hududida istagancha bemalol harakatlanishi mumkin.

Suratlarda: Farg'ona shahar Markaziy dehqon bozori hududida "Farg'ona kitob olami" ma'rifiy savdo majmuasining "O'qituvchi" brendi ostidagi filiali ish boshladi.

Muqimjon QODIROV (O'ZA) olgan suratlar.

Ma'rifat

Bosh muharrir: Husan NISHONOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan. Indeks: 149, 150. V-3402. Tiraj 15946. Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan, qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:
qabulxona — (71) 233-50-55;
kotiyyat — (71) 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi — (71) 233-42-92 (faks), (71) 236-54-17.

"Ma'rifat"dan materiallarni ko'chirib bosish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart.

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri, Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy. Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar: Malohat Tosheva, Faxriddin Rahimov.
Navbatchi muharrir: Abrof Umarqulov.
Navbatchi: Faxriddin Rahimov.

"O'zbekiston" nashriyat-matbaa ijodiy uyida chop etildi. Korxonada manzili: Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy. O'ZA yakuni — 01.50 Topshirildi — 02.15 1 2 3 4 5 6

TA'SIS ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi,
O'zbekiston Ta'lim, fan va madaniyat xodimlari kasaba uyushmasi Respublika kengashi.